БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН ҚП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР ҚОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

7-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 76 (1596)
16 АПРЕЛЬ ШАНБА 1960 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

ОҲАНГАРОН СУВИ ЯНГИ КАНАЛДАН ОҚА БОШЛАДИ

ОҲАНГАРОН, 15 апрель. (ЎзТАГ). Ўзбекистон кочегаркасининг территориясида янги канал қурилиб битди. Каналнинг узунлиги қарийб 6 километрдир. Оҳангарон дарёсининг суви ана шу янги каналдан оқа бошлади.

Канал қурилганлиги «Узбекуголь» комбинатининг кончилари олдида янги перспективаларни очиб берди. Дарё йўли ўзгартирилганлиги натижасида эски канал районида ва бевосита ана шу каналнинг остида жойлашган катта кўмир қатламларидан кўмир қазиб чиқариш учун йўл очилди. Бу ердаги кўмир қатламлари унчалик чуқурликда жойлашмаган бўлиб, уларни энг арзон, яъни очиқ усулда қазиб чиқариш имконини беради.

Оҳангарон дарёси сувини бошқа йўлдан оқизиш учун қурувчиларга Турк тўғонини кўтаришга тўғри келди. Янги каналнинг анчагина қисмига бетон ётқизилди.

Квадрат-уялаб чигит экиш планини сўзсиз бажарайлик!

Ўзбекистон КП Марказий Комитетида

ЧИГИТНИ СИФАТСИЗ ЭКИШ ФАКТЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Тошкент, Андижон, Сурхондарё, Хоразм областларида ва Қорақалпоғистон АССРда ўтказилган текширишлар натижасида ерни экишга тайёрлаш ва чигитни сифатли экиш ишлари яхши ташкил қилинмаганлиги, шу билан бир қаторда чигит экишда агротехника қоидалари қўпол равишда бузилаётганлигига доир кўплаб фактлар аниқланди. Ерни экишга тайёрлашда ортиқча ишлар қилинишига ёки агротехниканинг ўринсиз соддалаштирилишига йўл қўйилмоқда. Бу эса экиш суръатини сусайтириб, сифатининг пасайишига сабаб бўлмоқда. Андижон областидаги «Қизил Ровот» совхозининг биринчи бўлимида шудгор чуқур чизелланмоқда. Бунинг оқибатида катта кесаклар кўчиб, кузда қўшиб шудгор қилиб ташланган ғўзапоя ер бетига чиқиб қолмоқда. Бу эса экиш сифатининг паст бўлишига олиб келаётир.

Хоразм областидаги кўпгина колхозларда шўри ювилган ерлар ҳайдалгандан сўнг ҳам икки томонлама чуқур чизел қилинмоқдаки, бу мутлақо фойдасиздир. Фарғона областидаги «Бешариқ», Киров номли ва «Октябрь 40 йиллиги» совхозларида кузда шудгор қилинган ерларнинг баҳорда қайта ҳайдалишига йўл қўйилмоқда, шу билан бирга дискали бороналардан ёмон фойдаланиляпти. Андижон областидаги «Норин» совхозида ва Қорақалпоғистон АССРнинг бир қатор совхозларида яхши тайёрланмаган, тупроғи зичлашиб кетган ерларга икки-уч сантиметр чуқурликка чигит экилмоқда. Бунинг натижасида кўп уруғлик кўмилмай тупроқ бетида қолаётир. Бундай ҳол Бўка районидаги Ленин номли колхозда ҳам содир бўлмоқда.

Янгийўл районидаги Жданов номли, Чиноз районидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозларида серкесак, яхши тайёрланмаган ерларга чигит экиляпти, айрим участкаларда бегона ўтларнинг илдизлари териб ташланмаган, бунинг оқибатида сеялкаларнинг сошникларига хашак илиниб, уруғлик яхши кўмилмай қолмоқда.

Текшириш ўтказилган кўпгина хўжаликларда экиш олдидан ерлар махсус ер текислаш машиналари билан эмас, балки қўл кучи билан бажарилмоқда. Шу туфайли ер яхши текисланмаётир. Айрим жойларда шўр ерлар яхши ювилмаган, бу эса ғўзанинг сийрак бўлиб қолишига олиб келади.

Ўрта Чирчиқ районидаги Киров номли совхозда Куйбишев номли колхозда, Оққўрғон районидаги Карл Маркс номли ва Ленин номли, Андижон районидаги Киров номли ва «Партия XIX съезди» колхозларида, Фрунзе районидаги Охунбобоев номли совхозда чигит экишда қаторларнинг тўғри ва қатор ораларининг тенг бўлишига эътибор берилмаётир. Квадратларнинг аниқ чиқмаслик ҳоллари ҳам содир бўлмоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистон КП Марказий Комитети **қарор қилди:**

Қишлоқ хўжалик министрлиги, область ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ва район ижроия комитетлари ҳамда колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига экиш ишларининг сифати устидан назоратни кучайтириш, бажарилган ишни сифатига қараб ҳар куни қабул қилиб олишни ташкил этиш ва шу йўл билан заррача ҳам нуқсонга йўл қўймаслик вазифаси топширилди.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ҳозирги масъулиятли даврда барча қишлоқ хўжалик мутахассислари далада бўлишлари лозим деб ҳисоблайди. Улар бутун диққат-эътиборларини бажарилаётган ишнинг сифати устидан назорат қилишга ва баҳорги экишнинг сифатли ўтказилишини таъминлашда колхоз, совхозларга ёрдам кўрсатишга қаратишлари керак.

Область районларида чигит ва маккажўхори экишнинг бориши тўғрисида 1960 йил 15 апрелгача бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Чигит экиш		Маккажўхори ва оқжўхори экиш	
	Ҳаммаси	шу жумладан квадрат-уялаб	Ҳаммаси	шу жумладан квадрат-уялаб
Оққўрғон	37,1	36,9	53,6,	41,8
Бекобод	37.5	39,0	52,2	—
Бўстонлиқ	—	—	10,7	7,5
Бўка	31,6	20,5	37,4	17,8
Юқори Чирчиқ	11,4	6.7	13,0	12,5
Гулистон	23,4	29,7	43,6	51.5
Калинин	—	—	21,4	21,5
Қуйи Чирчиқ	30,5	30,9	59,7	68,5
Оржоникидзе	23,0	12,6	32.0	15,9
Пискент	24,6	12,8	57,7	41,5
Ўрта Чирчиқ	23,8	19,3	31,3	36,6
Сирдарё	28,2	24,9	63,0	65,6
Чиноз	27,8	18,3	36.2	5,1
Янгийўл	33.6	28,9	45,2	32,0
Янгиер шаҳри	21,9	23,3	43.6	46,0
Олмалиқ шаҳри	—	—	5,9	—
Оҳангарон шаҳри	—	—	—	—
Область бўйича	27,9	26.2	38,1	36,5

Гулистон районидаги Ленин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ғанишер Юнусов бошлиқ бригадасида квадрат-уялаб чигит экиш қизғин бораётир. Суратларда: (чапда) Чигит экиш пайти. (ўнгда) Бригадир Ғ. Юнусов ва сеялкачи М. Мирзараҳимов ўртоқлар сеялкага ташланган чигитнинг сифатини текшириб кўрмоқдалар.

В. Салов фотолари.

ЭКИПАЖ АЪЗОЛАРИНИНГ ҒАЙРАТИ

ГУЛИСТОН. «Ленинград» колхозининг коммунист ўртоқ Шарифжон Шарофиддинов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил ўтган йили ўзлаштирилган 105 гектар ерга чигит экишга пухта тайёрлик кўрдилар. Ҳар гектар ерга 11 тоннадан маҳаллий ўғит жамғардилар. Ерлар сифатли текисланди, бороналаб экишга тайёрланди.

Механизатор Биноли Бодиров бошлиқ агрегат экипажи режа сими тортиб чигит экишни бошлаб юбордилар. Улар биринчи кундаёқ режа сими тортиб 8 гектар ерга сифатли қилиб чигит экдилар. Кейинги кунларда экипаж аъзолари квадрат-уялаб чигит экиш суръатини янада тезлаштирмоқдалар.

Қ. ҚАҲҲОРОВ.

КЕКСАЛАР БРИГАДАСИ ЭКИШГА КИРИШДИ

Яқинда Хайит ота Охунов бошлиқ 16 кекса колхоз правлениесига мурожаат қилиб, ўзларига ер ажратиб беришни сўрадилар. Уларнинг илтимоси қондирилди. Кексаларга 22 гектар ер ажратиб берилди. Звено бошлиғи қилиб Хайит ота тайинланди.

Звено аъзолари кўп йиллик тажрибаларини ишга солиб, ерни яхши тайёрладилар. Анчагина миқдорда маҳаллий ўғит тўпланди. Ҳозир кексалар чигит экишни бошлаб юбордилар.

А. УЗОҚОВ,
Чиноз районидаги Киров номли колхоз

КВАДРАТЛАР ҚАНИ?

Далада эрта тонгдан тракторнинг овози гуруллай бошлади. Лекин натижа кам эди. Механизатор Хуснитдин ака чамаси икки соат урингандан сўнг трактор юрди. Яхши ремонт қилинмагандан кейин шундай бўлади-да!

Экипаж аъзоларида ҳам уюшқоқлик, қилинаётган ишга нисбатан ишонч йўқ эди. Шунинг учун трактор дам юриб, дам тўхтаб иш юришмасди. Шунда Хуснитдин ака:

— Ҳали бу сим бўшатувчи қозиқ билан ишлашни яхши тушуниб олмаганмиз, аввало бизга бошқача усулда экишни ўргатишган эди, — деб ҳижолатдан қутилмоқчи бўлди.

— Тракторчимиз ҳақ гапни айтди, — дейди шу ерда турган колхозчи Ҳожимат ака Йўлдошев, — мен ҳам мана буни биринчи кўриб туришим, — у қўли билан динамометрни кўрсатди, — мана бунисига ҳам ақлим етмай турибди.

Шу пайт бу ерга бригадирнинг ўзи келиб қолди. У ҳам техниканинг носозлиги, кишиларнинг ишга яхши тайёрланмаганлигидан нолиди:

— Квадратни кеча бошлаган эдик, лекин иш унмади. Бригада механиги Варламовнинг ўзи пешингача овора бўлди. «Тузалди» деб айтган эди, тузалмаптида чоғи.

Янгийўл районидаги Фрунзе номли колхознинг ўртоқ Сўфижон Тожибоев бригадасида бўлганимизда юқоридагидек аянчли манзарага дуч келдик. Бригадада 130 гектар ерга чигит экилади. Шундан 40 гектар ерга квадрат-уялаб чигит экилиши планлаштирилган экан. Афсуски, бу муҳим ишга юзаки тайёргарлик кўрилган. Сим бўшатувчи қозиқлар ёрдамида квадрат-уялаб чигит экилганида кўпи билан икки киши талаб қилинади. Лекин бу бригадада эса шу ишга 6 киши қўйилган. Бунинг устига уларнинг биронтаси ҳам бу янги прогрессив усулда чигит экиш усули билан тўла таниш эмас. Шунинг учун ҳам одамларнинг тиними йўқ, ишнинг унуми! Икки кунда аранг 7 гектарга яқин ерга квадрат-уялаб экилди. Ишнинг сифатига келганда мақтанарлик ери йўқ.

Шуниси ачинарлики, колхозда квадрат-уялаб чигит экиш усталари Шариф Хушназаров ва бошқа шунга ўхшаш ўртоқлар бор бўлишига қарамасдан уларнинг тажрибаси оммалаштирилмайди. Раис ўртоқ Қосимбек Саидов юқоридаги аянчли аҳволдан хабардор бўлса ҳам, ишни яхшилаш тўғрисида қайғирмайди. Ахир у бригадага ишнинг кўзини биладиган тракторчи, сеялкачиларни биркитишни таъминлаши керак эди.

Колхозда тор қаторлаб экиш ишлари яхши бораётган бўлса ҳам квадрат-уялаб экишда ана шундай шошма-шошарликка йўл қўйилмоқда. Хўжалик бўйича 400 гектар ерга квадрат-уялаб чигит экилиши лозим бўлгани ҳолда эндигина 78 гектар ерга шу усулда чигит экилди. Вақт тиғиз келиб қолди. Агар аҳвол шундай давом этадиган бўлса экиш планининг бажарилиши хавф остида қоладику!

Бу колхоздагина эмас, районнинг бошқа колхозларида ҳам квадрат-уялаб чигит экиш пайсалга солинмоқда. Кўп жойларда бу иш тажрибасиз кишиларнинг қўлига топшириб қўйилган. «XIX партсъезд» колхозининг ўртоқ Шукуров, Зупаров, Карл Маркс номли колхознинг Мавлонов, Нурматова ўртоқлар бошлиқ бригадаларида хусусан бу соҳада жуда сусткашликка йўл қўйилмоқда. Бригада бошлиқлари квадрат-уялаб чигит экиш планининг сўзсиз бажарилиши учун чинакамига курашмаётирлар.

Бу йил Янгийўл районида 5 минг гектар ерга квадрат-уялаб чигит экиш планлаштирилган. Колхозларнинг раҳбарлари бу планнинг сўзсиз бажарилишини таъминлашга мажбурдирлар. Шундай экан, ишга астойдил киришиш керак. Ахир бу йилги об-ҳаво шароитида ҳар бир соат, ҳар бир минут ғанимат-ку! Янгийўллик пахта усталари бу чин ҳақиқатга тушуниб етишлари лозим!

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

АФҒОНИСТОН БОШ МИНИСТРИ МУҲАММАД ДОВУД МОСКВАГА КЕЛДИ

Афғонистон бош министри Сардор Муҳаммад Довуд Ҳазрати Олийлари даволанишни ва дам олишни давом эттириш учун рафиқаси билан биргаликда 14 апрелда «ИЛ—18» самолётида Венадан Москвага келди. (ТАСС).

СССР СПОРТ ЖАМИЯТЛАРИ ВА ТАШКИЛОТЛАРИ СОЮЗИ МАРКАЗИЙ СОВЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

СССР Спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзи Марказий советининг III пленуми 14 апрелда Москвада бошланди. Мамлакат спорт жамоатчилигининг вакиллари қишлоқларда физкультура ҳаракатини яхшилаш соҳасидаги тадбирларни муҳокама қилмоқ учун тўпландилар.

СССР Спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзи Марказий совети раисининг ўринбосари Д. В. Постников доклад қилди.

Пленум РСФСР, Ўзбекистон, Литва ва Акмолинск областидаги қишлоқ спорт жамиятлари вакилларининг ҳам докладларини тинглади.

15 апрелда пленум ўз ишини давом эттиради. (ТАСС).

ГАНА ПАРЛАМЕНТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ СССРГА КЕЛАДИ

СССР Олий Совети, Совет Иттифоқи билан Гана халқлари ўртасидаги дўстлик алоқаларини мустаҳкамлашга ва кенгайтиришга интилиб, Гана парламентининг делегациясини ўзи учун қулай вақтда СССР га меҳмон бўлиб келишга таклиф қилди.

Маълум бўлишича, Гана парламентининг делегацияси шу йил апрель ойининг охирида Москвага келмоқчи. Делегация парламентнинг 7 аъзосидан иборат бўлади. Парламент раҳбари, Гана экономика министри Кодже Ботсио делегацияга раҳбарлик қилади.

Гана парламентининг аъзолари Совет Иттифоқида икки ҳафтача туриб, Совет Иттифоқининг бир қанча шаҳарларини бориб кўради, СССР нинг саноати ва қишлоқ хўжалиги билан, совет кишиларининг турмуши билан танишади.

ЧИРЧИҚНИ ГАЗИФИКАЦИЯЛАШ ЛОЙИҲАСИ

ЛЕНИНГРАД, 14 апрель (ТАСС). «Ленгикронинжпроект» институтида Ўзбекистон ССРнинг йирик индустриал маркази бўлган Чирчиқни газификациялаш лойиҳаси ишлаб чиқилди. Шаҳар табиий газни Бухоро-Хива газонефть районидан олади. Саноат корхоналарига, шаҳардаги ҳамма уй-жойларга газ ўтказилади.

АГРОНОМ МАСЛАҲАТИ

ЧИГИТНИ СИФАТЛИ ТАЙЁРЛАБ ЭКИНГ

Пахтадан мўл ҳосил олишда уруғлик чигитни экишга тўғри тайёрлаш катта аҳамиятга эга. Ёмон уруғ эксанг, экишни ўз вақтида сифатли ўтказмасанг, чигит бир текис униб чиқмайди. Натижада ҳосил мўлжалдагидек бўлмайди. «Ёмон уруғдан яхши ҳосил кутма» деган халқ мақоли бор.

Сифатли тайёрланган уруғ эса мўл ҳосилнинг асоси ҳисобланади. Демак, яхши, тўқ мағизли, кўп миқдорда запас озуқа моддага эга бўлган чигитларни танлаб экиш мақсадга мувофиқдир.

Маълумки, илдиз чириш, гоммоз касалликлари ҳамда кемирувчи ҳашаротлар — кўк қурт тунлами таъсирида пахта ҳосили камайиб, унинг толаси сифатсиз ва ишга яроқсиз бўлиб қолади. Чигит экишга тўғри тайёрланган тақдирда эса бир текисда униб чиқади, майсалари соғлом ва ҳар қандай ноқулай об-ҳаво шароитига бардош берадиган, касаллик ҳамда зараркунандалардан сақланувчан бўлади.

Илдиз чириш касаллиги ўсимликлар икки-уч чин барг чиқаргач пайдо бўлабошлайди. Бу касаллик об-ҳаво шароитига қараб турлича тарқалади. Айниқса, кўклам совуқ, серёғин келган йилларда жуда авж олади. Бу вақтда ғўза майсалари секин ривожланади ва замбуруғлар билан тез зарарланади, бунинг устига чигитнинг униб чиқиши кечикади.

Касалликка учраган ғўзаларнинг илдиз бўғзи қорамтир тусга киради, ингичкалашади ва бир-икки кун ичида сўлий бошлайди. Айрим ҳолларда ана шу участкалардаги ўсимликлар илдиз чириш касаллигидан бутунлай нобуд бўлади. Бу ҳолда ўша участкаларга қайтадан чигит экишга тўғри келади.

Гоммоз касаллиги эса гоммоз бактериялари юққан ҳолда, дориланмаган чигитлар экилганда кўпаяди. Чигит униб ўса бошлаганида бу бактериялар ўсимликнинг уруғ баргларига ўтади. Уларда думолоқроқ, қорамтир ёғсимон доғлар ҳосил қилади. Кейин бу бактериялар ғўзанинг бошқа органларига: чинбарглари, поя, шох, кўсак, чигит ва ҳатто пахта толаларига ҳам тарқалади. Касалликнинг авж олиши натижасида катта барг томирлари бўйлаб бурчакли қорамтир доғлар тарқалади, натижада улар қурийди, пояларнинг бўғин оралари қорайиб, ингичкалашади.

Шунингдек кейинчалик кўсакларнинг устида ҳам думолоқ қорамтир яралар ҳосил бўлади. Бундай кўсаклар очилмайди, очилса ҳам толаси ишга яроқсиз бўлиб қолади.

Бу касалликлардан ташқари ғўза кемирувчи ҳашарот кўк — қурт тунлами ҳам бор. Кўк қурт тунлами чигит униб чиқиш даврида унинг ўсиш нуқтасини, сўнгра ғўзанинг бўғзини кемиради ва ўсимликни ёшлигидаёқ қуритади.

Шунинг учун ҳам агротехника тадбирлари асосида ғўза касаллиги ва зараркунандаларга қарши профилактик чораларни ўз вақтида, сифатли қилиб ўтказиш лозим. Бу жиҳатдан чигитни экиш олдидан уни химик усулда дорилаш катта роль ўйнайди. Ҳозирги вақтда экиладиган чигитнинг ҳаммаси 20 процентлик учхлорли мис феноляти билан дориланади ва шу билан бирга кўпгина колхоз ва совхозлар заводларда марказлаштирилган усулда дориланган чигит оладилар.

Чигитни учхлорли мис феноляти билан дорилаш асосан пахта тозалаш заводларида махсус машиналарда ўтказилади. Аммо айрим хўжаликлар дориланмаган уруғлик чигит олишлари ҳам мумкин. Улар ўзларида махсус дорилаш пунктлари ташкил қилишлари, чигитни вақтида сифатли дорилашлари зарур. Дорилаш 45-50 квадрат метрли махсус цемент майдончаларида ўтказилади. Бунинг учун ҳар бир тонна чигитга 7 килограмм ҳисобида учхлорли мис феноляти солинади.

Бир тонна чигит майдонга 10—15 сантиметр қалинликда ёйилади, сўнгра 7 килограмм дори уч бўлиниб, уларнинг устига сочилади. Чигит ҳамма вақт ёғоч белкурак билан аралаштириб турилади. Майдонча олдида 3—4 кубометр сув сиғадиган чуқур, иккита лейка, 6—7 та ёғоч белкурак, тарози, 3—4 та пақир, шунингдек ишловчи кишилар учун махсус ҳимоя кийимлари бўлиши шарт.

Дориланган чигитлар чуқурларга солиб ивитилмайди, чунки сувда дорининг кучи ювилиб кетади, қуруқ дори билан дориланган чигит албатта намланади. Аммо чигитни экиш вақтида ерда етарли нам бўлса, ҳаво температураси 11—12 градусдан ортиқ бўлмаса, чигит намланмаган ҳолда қуруқ экилгани фойдалидир. Дориланган чигит намлаш учун махсус майдончага 15—20 сантиметр қилиб ёйилади, бир киши лейкадан сув сепиб намлайди, 2 киши эса ёғоч белкурак билан чигитни аралаштириб туради.

Чигитни дорилаш ва намлашга 16 ёшга етмаган кишилар жалб қилинмайди. Чигитни қуруқ дорилаш ва намлаш бир мунча янги тадбир бўлгани учун уни барча колхоз ва совхозлар ҳали тўла ўзлаштириб олган эмас. Шунинг учун дориланиб, юқумсизлантирилган чигитлар билан ишлашга ғоят эҳтиёт бўлиш, белгиланган қоидаларга тўла риоя қилиш керак. Заводда дориланган чигитлар қопларда юборилади. У олингач берк складларда, зараркунанда ва касалликларга қарши курашни уюштирувчи техниклар жавобгарлигида сақланади. Бу чигит экишдан бошқа мақсадлар учун ишлатишга мутлақо ярамайди.

Колхоз ва совхозлар ҳамда бошқа хўжаликлар чигитни экишга тўғри тайёрлаб, юқоридаги тадбирларни ўз вақтида ўтказсалар, чигитни эрта ва бир текисда ундириб оладилар, бу билан ғўзанинг касалланиши ва зараркунандалардан зарарланишига йўл қўймайдилар ҳамда юқори ҳосил олишга эришадилар.

Х. ҚОДИРОВ.

Тошкентни янада обод ва кўркам қиламиз!

«Ташсельмаш» ва «Ташкенткабель» заводлари коллективларининг Тошкент шаҳридаги саноат корхоналарининг барча ишчилари ва инженер-техник ходимларига

МУРОЖААТИ

Барча совет кишилари КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини муваффақият билан амалга ошириш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Саноат корхоналарида, қурилишларда, колхоз ва совхозларда етти йилликнинг улуғвор режаларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа тобора авж олмоқда.

Биз, Тошкент машинасозлари ва кабелчилари Ленин меҳнат вахтасида туриб, етти йилликнинг иккинчи йили топшириғини муддатидан илгари бажариш учун курашиш билан бирга, цех, корхона ва ишчилар шаҳарчалари территориясини ободонлаштириш ҳамда кўкаламзорлаштириш йўлида оммавий юриш эълон қилдик.

Биз ифлосликка, тайёр, шунингдек хомашё маҳсулотларини сақлашда тартибсизликка хотима бериш учун участка ҳамда пролётларни ишлаб чиқариш чиқинди ва қириндиларидан тозалашни механизациялашга қарор қилдик. Биз иш жойи ва асбоб-ускуналарнинг ниҳоят тоза бўлиши учун курашамиз. Ана шу мақсад йўлида ҳар бир ишлаб чиқариш участкаларини цех, смена ва бригада коллективларига биркитиб, кенг жамоатчиликни бу ишга жалб қилдик.

Биз заводларимизни боққа айлантиришга қарор қилдик. «Ташсельмаш» заводи коллективи завод ва ишчилар шаҳарчаси территориясига 6500 туп дарахт, 90 минг туп гул кўчати ўтқазиб, проездларни асфальтлаш, 2 минг метр ариқ, 500 метрли йўлларни қайта ремонт қилишга аҳд қилди. Шанбаликлар ва дам олиш кунлари ҳисобига Сельмаш кўчасидаги Сквер майдонини тартибга келтириб, у ерда шунингдек Сельмаш, Височовольтний ва Невский кўчаларидаги шаҳарчаларда болалар майдончалари ташкил қилиш кўзда тутилади. Завод боғининг территорияси тозаланиб, умумий овқатланиш ва маданий-оқартув тадбирларини ўтказиш мақсадида павильонлар қурилади.

Кабелчилар ўз шаҳарча ва заводлари территориясига 7 минг туп дарахт, 200 минг туп гул кўчатлари ўтқазиш, шунингдек яна бир оранжерея қуришга қарор қилдилар.

Бу ишларни амалга ошириш учун биз конкрет тадбирларни ишлаб чиқиб, цех, участка ва бригадалараро социалистик мусобақани қизитиб юбордик. Завод ва цех жамоатчилиги ана шу тадбирларнинг амалга оширилиши устидан кун сайин назорат қилиб туришни ўз зиммаларига олдилар.

Биз заводимиз ва шаҳарчамизнинг ниҳоят чиройли, соя-салқин ва обод бўлишини истаймиз, токи бу аллеяларда болаларимиз, шунингдек хизматчи ва инженер-техник ходимларимиз маданий ҳордиқ чиқариш имконига эга бўлсинлар.

Биз Тошкент саноат корхоналарининг барча ишчиларини биздан ўрнак олиб, яқин йиллар ичида шаҳримизни боғ шаҳрига айлантириш учун ободончилик ишларига жамоатчиликни кенг жалб қилишга чақирамиз.

ҲАЯЖОНЛАНТИРУВЧИ ҲУЖЖАТЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти — КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти Ўзбекистон филиалининг кутубхонасида ва архивида В. И. Ленининнинг ҳаётини ва революцион фаолиятини ёритувчи жуда қимматли тарихий материаллар сақланмоқда. Ҳозир бу ҳужжатларни Ильич туғилган куннинг 90 йиллигига бағишланиб институт кутубхонаси ташкил этган виставкада кўриш мумкин.

Виставкага кириш билан самодержавиени ағдариш учун олиб борилган кураш даврига тааллуқли архив материаллари қўйилган стендга кўзингиз тушади. Чор амалдорлари Шарқ халқларини рус ишчилар синфининг сиёсий фаолиятидан ажратиб қўйишга кўп уринган бўлсалар ҳам, бунга эриша олмадилар. Ленин идеяларининг нури Туркистон ўлкасига ҳам кириб келди, Лениннинг оташин сўзлари мустамлака асорати кишанларида ётган одамларнинг қалбига бориб етди, уларда озодликка ва бахтга кучли интилиш туғдирди, уларнинг мамлакат марказий районларидаги илғор революцион отрядлар билан жанговар иттифоқини мустаҳкамлади. Ленин «Искра»сининг шу вақтгача тўлиқ сақланиб келаётган ҳамма сонлари, большевистик «Пролетарий» газетасининг нусхалари, Ленин асарларининг Туркистон большевиклари қўлига келиб теккан биринчи нашрлари буни яққол кўрсатиб турибди. Виставкага қўйилган нусхалар орасида «Хўжалик тараққиётимизнинг характеристикасига доир материаллар» деган сарлавҳа остида 1895 йилда нашр этилган, лекин чор охранкаси томонидан деярлик ҳамма нусхаси куйдириб юборилган тўплам ҳам бор. В. И. Лениннинг «Народникликнинг иқтисодий мазмуни ва Струве жанобларининг китобида унинг танқиди (марксизмнинг буржуа адабиётида акс этиши)» деган ва брошюра ҳолида чиқарилган мақоласи кўргазмага қўйилган. Яна шу жойда «Жизнь» журналининг 19[illegible]-йилда чиққан нусхаси ҳам бор. Сарғайиб кетган бу журналда Ильичнинг «Қишлоқ хўжалигида капитализм» деган мақоласи босилган.

Тошкентда, Самарқандда ва Туркистоннинг бошқа шаҳарларида иш олиб борган большевистик группалар партиянинг раҳбар марказлари билан жуда кўп воситалар орқали боғланган эдилар, Ленин асарларининг деярлик ҳаммасини ўз вақтида олиб турар эдилар. Лениннинг 1904 йилда Женевада чиқарилган «Бир қадам олға, икки қадам орқага» деган асарининг биринчи нашри, «Социал-демократиянинг демократик революциядаги икки тактикаси» деган Ленин китобининг 1905 йил Москвада чиқарилган биринчи нашри ҳам виставкага қўйилган. РСДРПнинг 1908 йил декабрь ойида бўлиб ўтган бешинчи (Умумроссия) конференциясининг материаллари, РСДРП бешинчи съездининг 1909 йилда Парижда нашр этилган протоколлари тўлиқ тексти ҳам Тошкентга етиб келган эди.

Виставка материаллари Ильич Совет Шарқи халқларига катта эътибор берганлиги ҳақида ҳикоя қилади. В. И. Ленин имзолаган декретларнинг: Туркистон (кейинчалик Ўрта Осиё) давлат университетини таъсис этиш тўғрисида, Туркистон территориясида, шу жумладан Мирзачўлда суғориш ишлари олиб бориш учун 50 миллион сўм пул ажратиш тўғрисида чиқарилган декретларнинг фотокопияларини кўргазмада кўриш мумкин.

«Туркестанский коммунист», «Известия ТуркЦИК» ва «Красний фронт» газеталарининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг икки йиллигига бағишлаб биргаликда чиқарган сони виставкада ойна тагида турибди. Газетанинг биринчи саҳифасида В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» деган хати эълон қилинган.

Туркистон коммунистлари, Ўрта Осиёнинг ҳамма халқлари бу хатни ўқиб жуда руҳланган эдилар. Ўлка бешинчи партия конференцияси делегатлари Ильичга қуйидаги жавобни юборган эдилар: «Сизга тантанали ваъда бериб айтамизки,— деб ёзади делегатлар,—... Шарқни империализм асоратидан озод қилиш қанчалик қийин иш бўлмасин, қанча қурбон талаб қилмасин ва қанчалик куч талаб қилмасин, бу улуғ ишни бажарамиз... Мана шу ўлка конференциясида қабул қилинган резолюцияларнинг ҳаммасини амалга оширишга қаттиқ бел боғлаганлигимиз шу улуғ ишни бажаришни астойдил истаганлигимизнинг энг яхши далилидир, бу резолюцияларда... миллий сиёсатимиз масалаларини тўғри ҳал қилиш принциплари асос қилиб олинган...»

В. И. Лениннинг Туркистон меҳнаткашларига юборган телеграммасини ўқиган ҳар бир киши бениҳоя тўлқинланади. В. И. Ленин шу телеграммасида Туркистон меҳнаткашларини Россиянинг ғалла унмай қолган марказий районларига озиқ-овқат билан ёрдам юборишга чақирган. Бу ҳужжат Тошкентда деворларга ёпиштириш учун нашр қилинадиган РОСТА газетасининг 1921 йил 27 июль сонида босилиб чиққан. Халқ Комиссарлари Совети, дейилади телеграммада, кулфат тортаётган районларга РСФСР Озиқ-овқат Халқ Комиссарлигининг кўрсатмасига биноан, ошиғич равишда 250 минг пуд ғалла юборишни Туркистон Республикасидан сўрашга қарор қилди.

Ўзбек халқи очарчилик рўй берган районларнинг аҳолисига дарҳол ёрдам юборди. Озиқ-овқат халқ комиссари шу телеграмма олинганидан сўнг бир неча кун ўтгач мамлакатнинг ғарб районларига кўп миқдорда озиқ-овқат ортилган поездлар ошиғич равишда юборилаётганлигини матбуот орқали хабар қилди.

Ўзбек халқининг Ильичга бўлган меҳр-муҳаббати улуғ ва чексиздир. Улуғ Ленин ўзбек халқини мустамлака қуллигининг занжирларидан қутқаришга, ўзбек халқининг озодлик ва миллий мустақиллик олиб, совет халқлари қудратли оиласида тенг ҳуқуққа эга бўлишга ёрдам берди. Ишчи, қизил аскар ва деҳқон депутатлари Тошкент Янги шаҳар Советига 1923 йилда В. И. Ленинни фахрий депутат қилиб сайлаш тўғрисидаги ҳужжатни ҳам виставкада кўриш мумкин. Партия, касаба союз, хотин-қизлар ва бошқа жамоат ташкилотларининг съездлари, конференциялари ва йиғилишлари томонидан В. И. Ленинга юборилган жуда кўп табрик телеграммалари ва хатларидан ўзбек халқининг улуғ йўлбошчига бўлган оташин муҳаббати очиқ кўриниб турибди.

В. И. Ленин Генуядаги халқаро конференцияга бормоқчи бўлганлиги тўғрисидаги хабар эълон қилинганлиги муносабати билан 1922 йилнинг бошида Туркистон ўлкасида бўлиб ўтган жуда кўп йиғилишларнинг протоколлари пролетар революциясининг йўлбошчиси тўғрисидаги меҳр-муҳаббатни ифода қилмоқда. Ўлка меҳнаткашлари партия Марказий Комитети ва Совет ҳукуматидан Ильични капиталистлар нинг иғволаридан муҳофаза қилмоқ учун унинг чет мамлакатга боришини тақиқлашни жуда катта якдиллик билан талаб қилдилар.

В. И. Ленин асарларининг Ўзбекистонда нашр этилиши тўғрисида виставкада кўп нарсани билиш мумкин. Ленин асарларининг ўзбек тилига биринчи марта таржима қилинган нусхалари Ильичнинг айрим мақолалари, Ленин тўғрисидаги биографик материаллар босилиб чиққан биринчи ўзбекча газеталарнинг нусхалари кўргазмага қўйилган. Ўзбекистонда Совет ҳокимияти йиллари мобайнида В. И. Ленин асарлари 4 миллион 896 минг нусхада нашр этилганлигини ҳам виставка материалларидан билиб олиш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтида очилган виставка республика пойтахти жамоатчилигини жуда қизиқтирмоқда. (ЎзТАГ)

ТАШАББУСКОРЛАР

— Инсониятнинг улуғ гениjси В. И. Ленин туғилган кунни меҳнатда муносиб совғалар билан нишонлаймиз, — линнотип цехининг ўртоқ Светлана Имонгулова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси ёшлари ана шундай шиор остида ишлаб, Тошкентдаги биринчи босмахона бригадалари ўртасида энг юқори кўрсаткичларни қўлга киритмоқдалар.

Бригаданинг ҳар бир аъзоси ўз участкасида Ленин вахтаси эълон қилиб, цехда социалистик мусобақанинг актив ташкилотчилари бўлмоқдалар. Бригадада бирор киши йўқки, у, кунлик топшириқни 115-120 процентдан ошириб бажармаган бўлса. Шу сабабли ҳам бригада ёшлари 1960 йилнинг 1 квартал топшириғини босмахонада биринчи бўлиб муддатидан 18 кун илгари бажардилар.

Ўтган йили, — деди ғурур билан ўртоқ Имонгулова, — цехимизда 20 га яқин рационализаторлик таклифи жорий қилинган эди. Бундан 8 таси бригадамиз ёшлариники. Корхонамиз ана шу биз киритган таклифларнинг ўзидан йилига 150 минг сўмга яқин маблағ тежаб қолинмоқда.

Ш. УМУРЗОҚОВ,
Р. ТУРСУНОВ.

Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасининг коллективи В. И. Ленин туғилган кунининг 90 йиллигини муносиб нишонлаш мақсадида социалистик мусобақани қизитиб юборди. Ленин вахтасида туриб ишлаётган 5-цех ишчилари тўрт ойлик топшириқни муддатидан илгари бажариш ва пландан ташқари 3700 жуфт пойафзал етказиб бериш юзасидан ўз зиммаларига оширилган мажбурият олдилар. Суратда: қолипловчи Хожиакбар Раҳимбердиев. Ўртоқ Раҳимбердиев смена топшириғини 180—190 процентдан ошириб адо этмоқда.

В. Кожевников ва М. Турсунхўжаев фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ"НИНГ МУХБИРЛАР ПОСТИДАН

НЕГА ИШ ОҚСАМОҚДА?

Оҳангарондаги кон устини очиш разрези коллективи етти йилликнинг иккинчи йилида тупроқ-шағал ишлари планини муддатидан илгари бажариш ва қўшимча равишда камида 35 минг кубометр тупроқ-шағални вагонларга ортиш, ҳар бир экскаваторнинг иш унумдорлигини ўтган йилда эришилганига нисбатан 15 процент оширишга аҳд қилган эди.

Аммо меҳнатнинг нотўғри ташкил этилиши, разрез участкалари, бригадалар ва айрим механизаторлар ўртасида социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдиришга панжа орасидан қаралиши, ҳар бир ишчининг унумли меҳнат қилиши учун зарур шароитларнинг яратиб берилмаслиги оқибатида мажбурият уёқда турсин, ҳатто белгиланган ишлаб чиқариш планлари ҳам бажарилмай қолмоқда.

Фикримизнинг далили учун фактларга мурожаат қилайлик: январь ойида разрезнинг барча участкалари планни бажармади. Умуман белгиланганидан 30 минг кубометр кам тупроқ-шағал ишлари бажарилди. Камчиликларни бартараф қилиш раҳбарларнинг хаёлига ҳам келмади. Акс ҳолда февраль ойи ишлаб чиқариш топшириғи 82,8 процентда тўхтаб қолмас, март ойида эса сезиларли силжиш рўй берган бўлур эди.

Ой сайин планларнинг бажарилмаслигига биринчи навбатда мавжуд кон саноати ускуналарининг тез-тез бузилиб туриши сабаб бўлаётир. Кон устини очиш участкалари ва отвал хўжалигидаги экскаваторлар кўпинча бекор туриб қолмоқда. Ҳозир агрегатлардан фойдаланиш ўтган йилда эришилган кўрсаткичдан ҳам пасайиб кетди. Экскаватор паркидан фойдаланиш коэффициенти январь ва февраль ойларида 49 процентдан ошмади. Деярлик барча экскаватор бригадалари белгиланган нормани бажармадилар, чунки январь ойида экскаваторлар простойи иш вақтининг 36,8 процентини, февралда эса 45,4 процентни ташкил қилди.

Экскаваторлар қаровининг ёмонлиги, уларни жорий ва капитал ремонт қилиш бўйича белгиланган тадбирларнинг ўз вақтида амалга оширилмаслиги, йўл хўжалигининг талабга жавоб бермаслиги ҳам коллектив ишига салбий таъсир қилмоқда.

Разрез коллективининг унумли ишлаши кўп жиҳатдан отвал хўжалигига боғлиқ. Бу хўжалик разрезнинг асосий участкаларидан ҳисобланади. Шунга қарамай хўжаликда меҳнат ёмон ташкил этилган. Вагонларда келтирилаётган тупроқ-шағаллар белгиланган муддатларда туширилмайди. Янги темир йўл тармоқлари қуриш ишлари секинлик билан олиб борилмоқда. Бунинг устига сифати ҳам кўнгилдагидек эмас. Чунки темир йўл шохобчалари қурилиши технологиясига кам амал қилинади. Натижада янги қурилган темир йўл излари тез-тез бузилиб туради. Уларни ремонт қилиш учун эса қўшимча равишда маблағ сарфланмоқда. Бу экскаватор бригадаларининг баракали меҳнат қилишига ҳалақит бераётир.

Механизатор П. Девякович бошчилигидаги экипаж февраль ойи бошларида янги иш жойига ўтказилди. Бу ерда янги темир йўл шохобчасини 5 кунда қуриш белгиланган эди. Отвал хўжалиги раҳбарларининг масъулиятсизлиги оқибатида бу иш 10 кунда бажарилди. Натижада ўртоқ Девякович экипажи бир неча кун ишламасдан бекор турди ва февраль ойи топшириғидагига нисбатан 25 минг кубометр кам тупроқ-шағал ишларини бажарди. Бундай ҳоллар разрезнинг бошқа участкаларида ҳам содир бўлмоқда.

1-участкада кон ишлари технологияси қоидаларидан четга оғиш одат тусига кириб қолди. Шу сабабли участкадаги айрим экскаватор бригадалари смена ва ойлик иш нормаларини бажара олмаётирлар. Ўртоқ Ф. Кизин бошчилигидаги экскаватор бригадаси тупроқ-шағал қазиб чиқаришда технологияга амал қилмаган. Натижада бу ерда авария содир бўлиб, машина бир неча кун давомида бекор туриб қолган ва топшириқ 50 процент ҳам бажарилмаган.

Шуниси ажабланарлики, разрез участкалари ва цехларида экскаватор экипажлари томонидан смена топшириш ва уни қабул қилиб олиш журнали тутилмайди. Ваҳоланки бундай журнални ташкил этиш тупроқ-шағал ишларини бажаришда бракка йўл қўяётган ва ўзбошимчалик қилаётган экскаватор бригадаларини аниқлашга, иш сифатини яхшилашга ёрдам берган бўлур эди.

Кон устини очиш разрези коллективининг қониқарсиз ишлашида юк ортиш транспорт бошқармаси (бошлиғи ўртоқ А. И. Сидоров)нинг ҳам айби бор. Бошқарма разрез коллективи билан узвий алоқада ишламайди. Думпкарлар разрез эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда етказиб берилмайди, белгиланган графикка кам амал қилинади. Бу қазилган тупроқ-шағалларнинг пешма-пеш ташилишига, экскаваторлардан фойдаланиш коэффициентининг яхшиланишига ҳалақит бермоқда.

Кон устини очиш ишларининг секинлик билан олиб борилаётгани кўмир қазиб чиқаришни янада кўпайтиришга салбий таъсир қилиши турган гап.

Кон устини очиш разрези (бошлиғи ўртоқ Ю. Мерцалов) коллективи фаолиятидаги бундай камчиликлар шаҳар партия комитети ва ижроия комитетига, шунингдек «Узбекуголь» комбинати раҳбарларига ҳам маълум. Аммо шундай бўлишига қарамай улар кон устини очиш разрезида йўл қўйилаётган бундай камчиликларни бартараф қилиш ва бу соҳада уларга амалий ёрдам бериш билан чинакамига қизиқмаётирлар.

А. БЕКНАЗАРОВ,
«Узбекуголь» комбинати кон устини очиш разрезининг ишчиси.

В. ШКИЛЬ,
кон устини очиш разрези отвал участкасининг механиги.

В. БОНДАРЕНКО,
«Ангренская правда» газетасининг адабий ходими.

Тежалган хомашё ҳисобига

Тошкентдаги Сталин номли кўн комбинати коллективи В. И. Ленин туғилган кунни муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашиб, биринчи кварталда катта ғалабани қўлга киритди. Улар 1 миллион 155 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Меҳнатсеварлар 22 апрелга қадар тўрт ойлик топшириқни бажариш ва қўшимча равишда 360 минг сўмлик маҳсулот тайёрлаб бериш мажбуриятини олдилар.

Шу кунларда комбинатда хомашёни тежаш учун бошланган кураш қизиб кетди. Ҳозиргача 5 тонна хомашё иқтисод қилиниб, тежалган хомашё ҳисобига 1-пойафзал фабрикасига 2,5 тонна чарм жўнатилди.

А. САЙФУТДИНОВ.

Ленин район партия ташкилоти активининг йиғилиши

Шу йил 14 апрелда Тошкент темир йўл бошқармасининг клубида Тошкент шаҳар Ленин район партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ленин район партия комитетининг секретари ўртоқ М. Мартьянова КПСС Марказий Комитетининг «Ҳозирги замон шароитида партия пропагандасининг вазифалари тўғрисида»ги қарори ва район партия ташкилотининг вазифалари ҳақида доклад қилди.

Докладдан кейин музокаралар бўлди. Музокараларда сиёсий ва илмий билимлар тарқатувчи жамият район бўлимининг раиси Голованов, Тошкент трамвай-троллейбус тресги партия ташкилотининг секретари Икромов, граждан ҳаво флоти сиёсий бошқармасининг бошлиғи Овчар, 2-автомобиль ремонт заводи партия ташкилотининг секретари Петрилин, Октябрь революцияси номли завод партия ташкилотининг секретари Любимов ва бошқа ўртоқлар қатнашдилар.

Докладчи ва музокарага чиққан ўртоқлар районда партия пропагандасининг аҳволи ва бу соҳадаги вазифалар ҳақида гапирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари районда партия пропагандасини яхшилаш тадбирлари белгиланган қарор қабул қилдилар.

В. И. Ленин туғилган куннинг 90 йиллиги олдидан

ЎЗБЕКИСТОНДА ЛЕНИН КООПЕРАТИВ ПЛАНИНИНГ АМАЛГА ОШИРИЛИШИ

В. И. Ленин ўзининг 1923 йилда ёзган «Кооперация ҳақида» деган асарида марксизм тарихида биринчи бўлиб, миллион-миллион майда деҳқон хўжаликларини йирик коллектив хўжалик йўлига, социализм йўлига ўтиши ҳақидаги масалани назарий жиҳатдан ишлаб чиқди. В. И. Ленин майда деҳқон хўжаликларини коллектив хўжаликка олиб борадиган энг тўғри ва қулай йўл кооперация эканлигини асослаб берди.

Коммунистик партия доҳийнинг мана шу кўрсатмасини амалга ошира бориб, деҳқон хўжаликларини қишлоқ хўжалик кооперациясига кенг жалб қилиш ҳамда камбағал ва ўрта ҳол деҳқон хўжаликларига ҳар тарафлама ёрдам бериш юзасидан бир қанча конкрет чоралар белгилади.

Туркистон Коммунистик партияси ва Туркистон Совет ҳукумати В. И. Ленин кўрсатмалари асосида партия съездлари ва конференциялари томонидан қабул қилинган қарорларни амалга ошириб, Туркистон республикаси меҳнаткаш деҳқонларининг хўжаликларини тиклаш ва ривожлантиришда, уларни қишлоқ хўжалик кооперацияларига бирлаштириш юзасидан катта ишлар қилдилар.

Туркистонда 1918 йили пахтачилик саноатининг барчаси миллийлаштирилди ва пахта заводлари қошидаги воситачилик ҳамда комиссиячилик системаси тугатилди.

1920 йил, сентябрда Туркистонда Умумтуркистон матлубот союзи, 1922 йилда эса Туркистон ишлаб чиқариш кооператив союзи тузилди. Кейинги союзга ҳунармандчилик кооперацияси ҳам киритилди.

1922 йил, апрелда Туркистон қишлоқ хўжалик кооперацияси Туркистон матлубот системасидан мустақил союз бўлиб ажралиб чиқди. Пахтакорлар оммасининг асосий қисми қишлоқ хўжалик кооперациясига бирлашган эди.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 1925 йил февралда бўлиб ўтган I съезди деҳқонлар орасида ишлаш масаласини муҳокама қилди ва Ленин кооперация плани асосида Ўзбекистон коммунистларига конкрет йўл-йўриқлар кўрсатди.

Республика партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари ва хўжалик ходимлари бу кўрсатмаларни амалга ошириш учун курашни қизитиб юбордилар.

1927 йилнинг 1 июлигача Ўзбекистонда пахтачилик кооперациясининг 417 та ширкати бўлиб, уларга 461129 деҳқон хўжаликлари аъзо эди. Пахтачилик кооперацияси аъзолари 463011 десятина ерга чигит эккан эдилар.

Пахтачилик кооперацияси ўз аъзоларига пахта экиш олдидан қуйидаги миқдорда аванс берган: 1926 йилда — 652 338 сўм, 1927 йилда — 255429036 сўм, 1928 йилда — 35.616.018 сўм. Пахта кооперацияси ўзининг бундай аванслари билан пахта экувчиларни қўллаб-қувватлади, камбағал ва ўрта ҳол деҳқон хўжаликларини кооперацияга жалб қилишга ва пахтачиликнинг ривожланишига ёрдам берди.

Пахтачилик кооперацияси республикада пахтачиликни ривожлантириш билан боғлиқ бўлган барча ишларни бошқара бошлади. Бу кооперациянинг агрономлари пахтакор камбағал ва ўрта ҳол деҳқон хўжаликларига агротехника ёрдамини кўрсатиш юзасидан ҳам катта иш олиб бордилар. Агрономлар пахтакор деҳқонларга тракторлардан, плуг, сих-мола, минерал ўғитлардан, сеялка ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналаридан фойдаланишни ўргатдилар, пахта зараркунандаларига қарши кураш ишларига раҳбарлик қилдилар.

Совет ҳукумати ва Коммунистик партиянинг ғамхўрлиги туфайли камбағал ва ўрта ҳол деҳқон хўжаликларига, хусусан янги ер олган хўжаликларга қишлоқ хўжалик банки орқали 1925 йилда 4 миллион сўм ёрдам берилган бўлса, 1927 йилда 15 миллион 927 минг 200 сўм берилди, бунинг 75 процентини камбағал деҳқонларга берилди.

Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда 1923 йилда вужудга келган мелиоратив кооперациясининг ҳам роли жуда катта бўлди. Агар 1923 йилда Ўзбекистонда 7 та мелиоратив ширкати ва унинг 1848 аъзоси бўлган бўлса, 1927 йилда бу ширкатларнинг миқдори 223 га, аъзоларининг сони эса 350 минг 741 кишига етди.

Чорвачилик кооперацияси ҳам катта ишлар қилди. Қоракўлчилик кооперациясининг 1927 йили 22 ширкати бўлиб, бу ширкатларга 8928 чорвадор хўжаликлар бирлашган эди. Бу кооперациянинг 703 минг 177 бош қоракўл қўйи бор эди, кооперация аъзолари бўлган қоракўлчиларга 935 минг 500 сўм қарз берилди.

Камбағал ва ўрта ҳол деҳқон хўжаликларини кооперативлаштиришда қишлоқ хўжалик асбобларини ремонт қиладиган устахоналарда ва қишлоқ хўжаликка бевосита хизмат қиладиган саноат корхоналарида ишлайдиган ишчилар жуда катта ёрдам кўрсатдилар.

Қишлоқлардаги бошланғич партия ташкилотлари қишлоқ хўжалик кооперациясини хўжалик ва ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш учун мунтазам равишда кураш олиб бордилар.

Ўзбекистон Компартиясининг 1927 йил ноябрь ойида бўлиб ўтган III съезди қишлоқда ишлаш масаласини муҳокама қилиб, муҳим қарор қабул қилди. Бу қарорда бундай дейилган эди:

«Қишлоқ хўжалик кооперацияси, хўжалигимизнинг ўзига хос қатор хусусиятлари туфайли, қишлоқда маданиятнинг пастлигига қарамай, ўз ишида анчагина ютуқларга эришди, кооперациялаштирилган хўжаликлар республикадаги хўжаликларнинг 2—3 қисмидан ҳам ошди, шу билан бирга кооперативлашган хўжалик миқдори кейинги уч йил ичида уч мартадан ортиқроқ кўпайди».

Шуни ҳам айтиш керакки, ўша пайтда ўнг оғмачилар колхоз қурилишини кооператив қурилишига қарама-қарши қўйдилар, баъзан Ленин кооператив планини колхозга қарама-қарши қўйишгача бориб етдилар. Колхозлар — бу ишлаб чиқариш кооперациясининг асосий формаларидан биридир. Шунинг учун ҳам Ленин кооператив планини амалга ошириш — бу деҳқон хўжаликларини мол сотадиган ва таъминот кооперацияларига бирлаштиришдан ишлаб чиқариш кооперациясига, колхозларга бирлаштириш демакдир.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев бешинчи чақириқ СССР Олий Советининг биринчи сессиясида «Колхоз тузумини янада ривожлантириш ва МТСларни қайта ташкил қилиш тўғрисида» қилган докладида бундай деган эди:

«Деҳқончилик ва чорвачилик соҳасида эришилган ютуқларимиз, Лениннинг кооператив плани асосида қишлоқ хўжалигини социалистик қайта қуришнинг қонуний натижасидан иборатдир. Партия В. И. Лениннинг доно ва равшан кўрсатмаларига амал қилиб, кўп миллионли деҳқонларни ишчилар синфи билан мустаҳкам алоқада ва унинг раҳбарлиги остида социализм қурилишининг актив қатнашчилари бўлишлари учун зарур бўлган барча шароитларни мустаҳкам ва изчиллик билан вужудга келтирди».

Мамлакатимизда социалистик индустриялашнинг тобора юксалиши туфайли қишлоқ хўжалиги ҳозирги замон техникаси — тракторлар, комбайнлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари билан таъминланди.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг катта ғамхўрлиги натижасида камбағал ва ўрта ҳол деҳқонлар хўжаликлари коллектив хўжаликка тобора кенг миқёсда бирлаша бошладилар. Агар 1929 йил 1 январгача Ўзбекистонда 1023 колхоз тузилган бўлса, шу йилнинг 1 июлига бориб 1665 га етди. Шундай қилиб, деҳқон хўжаликлари тараққиётида тубдан ўзгариш юз бериб, қолоқ, майда якка хўжаликлардан техникага асосланган йирик коллектив хўжаликларга, қудратли тракторлар ва комбайнлар билан қуролланган социалистик хўжалик — колхозларга ўтиш оммавий тус олишига шароит яратилди.

СССРда социалистик индустриялашнинг ва колхозчилик ҳаракатининг муваффақиятлари, қишлоқ хўжалигининг машиналаштирилиши, қишлоққа агрономия ёрдамининг кучайтирилиши, биринчи совхоз ва колхозларнинг ютуқлари, меҳнаткаш деҳқонларга ҳукуматнинг ҳар тарафлама ёрдами, қулоқларга қарши курашни кучайтириш билан матлубот-таъминот кооперацияларининг ривожлантирилиши — бу фактларнинг барчаси Ўзбекистонда деҳқонларнинг кенг қатламини коллективчилик йўлига буриб юборди.

Халқ душманлари, контрреволюцион буржуа миллатчилари, ўнг таслимчилар ва шу каби оппортунистлар мамлакатимизда, шу жумладан Ўзбекистонда қишлоқ хўжалигини ёппасига коллективлаштириш ишини ва шу асосда қулоқларни синф сифатида тугатишни амалга оширишга қаттиқ қаршилик кўрсатдилар. Бироқ КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг доно сиёсати, қишлоқда олиб борилган жуда катта ташкилий-сиёсий ишлар натижасида барча душманлар тор-мор қилинди, қулоқлар синф сифатида тугатилди ва мамлакатимизда, шу жумладан, Ўзбекистонда колхоз тузуми ғалаба қилди.

КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми (1953 йил), шунингдек кейинги Пленумлари ҳамда партиянинг XX ва XXI съездларида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришнинг буюк программаси илгари сурилди.

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленумидан кейин ўтган давр партия ва мамлакат ҳаётида, халқимиз ҳаётида тарихий аҳамиятга эга бўлган энг муҳим тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оширилди. Бу тадбирлар колхоз тузумини мустаҳкамлашда ва ривожлантиришда янги босқич бўлди.

Кейинги йилларда партия халқ хўжалигига раҳбарлик қилишда ҳақиқатан революцион ўзгаришларни амалга оширди. Бу революцион ўзгаришлар экономика ва маданиятни, фан ва техникани зўр куч билан юксалтиришни ва мисли кўрилмаган даражада яшнатишни, меҳнаткашларнинг моддий фаровонлигини анча ўстиришни таъминламоқда.

Ўзбекистон колхозчилари, совхоз ва РТС ишчилари, механизаторлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари партия XXI съездининг қарорларини амалга ошириш учун фидокорона меҳнат қилиб, 1959 йилда давлатга 3 миллион 163 минг тонна пахта сотди ва қоракўл терилар, луб экинларининг поялари, гўшт, сут, жун, тамаки, тухум, картошка, сабзавот, пилла, ғалла, хом тери сотиш планини анча ошириб бажардилар. КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми (1959 йил) етти йилликнинг биринчи йилига якун ясади ва қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун қишлоқ хўжалиги резервларидан кенг фойдаланиш кераклигини кўрсатиб берди.

Ўзбекистон меҳнаткашлари декабрь Пленумининг тарихий қарорларидан илҳомланиб, етти йилликнинг иккинчи йили вазифаларини муддатидан олдин бажариш учун, социалистик мамлакатимиз қудратини янада ошириш учун, Ватанимизни гуллаб-яшнатиш учун, қишлоқ хўжалигини, айниқса, пахтачиликни ривожлантириш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

С. САИДАЛИЕВ,
тарих фанлари кандидати.

Ёғ, гўшт, сут ва тухум етиштиришни янада кўпайтирайлик!

* * *

Давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятнинг бажарилиши ҳақида 1960 йил 10 апрелгача бўлган

М А Ъ Л У М О Т

(Процент ҳисобида)

Районлар	Гўшт	Сут	Тухум
Оққўрғон	39,0	22,2	105,5
Бекобод	29,4	29,2	99,0
Бўстонлиқ	23,8	27,2	56,8
Бўка	22,2	17,8	68,7
Юқори Чирчиқ	30,6	25,4	54,8
Гулистон	26,2	24,9	35,9
Калинин	28,6	29,7	37,0
Қуйи Чирчиқ	39,4	27,1	101,0
Оржоникидзе	33,9	25,9	51,6
Пискент	25,8	23,7	35,2
Ўрта Чирчиқ	31,5	24,5	55,0
Сирдарё	41,1	25,7	59,3
Чиноз	37,2	31,4	83,0
Янгийўл	32,6	25,8	56,0
Олмалиқ шаҳри	23,4	25,7	51,6
Оҳангарон шаҳри	42,7	—	102,4
Янгиер шаҳри	53,8	27,3	102,0
«Узглавскоткорм» шаҳар базаси	20,1	—	—

РАЪНО ОЛДИНДА БОРМОҚДА

Бу фермада моҳир сут соғувчилар кўп экан. Яқиндагина ўрта мактабни битириб шу совхозга ишга кирган Раъно Қодировани жуда моҳир сут соғувчи деб таърифлашади.

— Онасининг боласи-да, — дейди ферма ҳисобчиси Зоирхўжа Зокиров, — Раъно ҳали мактабда ўқиб юрган чоғларидаёқ фермага келиб онаси Инобат опага қарашиб юрарди. Шунинг учун ҳам у сут соғувчиликка ҳавас қўйди. Мана, фермага ишга кирганига икки-уч йил бўлмасданоқ, моҳир сут соғувчи бўлиб олди.

Раъно Қодирова эришаётган ютуқнинг «сири» шундаки, у сигирларга вақтида ем-хашак беради, вақтида суғоради, парваришлаб боқади. Шунинг учун ҳам у кундан-кунга кўп сут соғиб олмоқда. Бу йил унинг боқимида 17 та соғин сигир бор. Бунинг ҳар биридан кам деганда 4200 килограммдан сут соғиш мажбуриятини олди. Раъно бу мажбуриятни ошириб бажариш учун курашиб, ўзаро социалистик мусобақани қизитиб юборди. Боқимидаги сигирлардан кунига 210—220 литрдан сут соғиб олмоқда. Шу туфайли у сут соғиб олиш квартал планини февраль ойидаёқ бажариб қўйган эди. Ҳозир май ойи ҳисобига сут соғмоқда.

Комсомол қиз Раъно Қодирова фермада ишлаш билан бирга ўз билими, малакасини ҳам ошириб боради. Яқинда у тикувчилик техникумини аъло баҳо билан тамомлаб, тикувчи уста дипломини олди.

И. РУСТАМОВ,
Оржоникидзе районидаги «XXI партсъезд» совхозининг 2-бўлими.

Калинин районидаги Сталин номли колхознинг сигир соғувчиси ўртоқ Ҳалима Каримова ўтган йили 12 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 4400 килограммдан сут соғиб олган эди. У бу йил ҳар бир сигирдан камида 5 минг литрдан сут олишга аҳд қилди. Суратда: ёш сигир соғувчи Ҳ. Каримова.

А. Имомов ва М. Турсунхўжаев фотоси.

Яхши қаров — мўл сутга гаров

Оққўрғон районидаги Ворошилов номли колхознинг чорвадорлари гўшт, сут ва бошқа чорва маҳсулотлари етиштириш планини муддатидан олдин бажариш учун астойдил бел боғлаганлар.

Сут соғувчи ўртоқ Т. Турсунова ўзига бириктилган 11 бош соғин сигирдан январь ойида 2861 литр, февраль ойида 3356 литр сут соғиб олди. Бу пландагидан 1,5 баравар ортиқдир.

— Яхши қаров — мўл сутга гаров, — дейди Т. Турсунова ўртоқларига ўз тажрибасидан сўзлаб бераркан, — сигирларни озиқлантиришда рационларнинг хилма-хил бўлишига аҳамият бериш керак.

Т. Турсунова билан мусобақадош Т. Проценко, О. Дўсанова ўртоқлар ҳам ўзларига бириктилган ҳар бир сигирдан кунига 7—8 литрдан сут соғиб, колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

М. МУРОТОВ.

ИККИ СИГИРДАН 4 БУЗОҚ

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, коммунист ўртоқ Меҳри Бегманова Куйбишев номли бўлимнинг илғор сигир соғувчиларидан биридир. У 24 бош соғин сигирни боқимига олиб, сут маҳсулотини кун сайин кўпайтирмоқда. Яқинда фермада қувончлик ҳодиса рўй берди. Ўртоқ Бегманова боқимидаги «Учарой» ва «Кама» номли сигирлар иккитадан бузоқ туғди.

Ҳозир бузоқлар зооветеринария қоидалари асосида парвариш қилинаётир. Улар соғлом ва тетик ўсмоқда.

Б. УМАРОВ,
«Тошкент» наслчилик совхози. Олмалиқ шаҳри.

Янгийўл районидаги Сталин номли колхозда паррандачиликни ривожлантириш ҳисобига гўшт етиштиришни кўпайтиришга ҳам катта аҳамият берилмоқда. Товуқлардан кўплаб тухум олинаётир. Бу йил ҳар бир товуқдан юз донадан тухум олиш учун кураш бормоқда. Суратда: товуқларга дон бериш пайти.

О. Қозоқбоев фотоси.

Паркент яйловларида

Жилдираб оқаётган зилол сувга боқиб хаёлга чўмасан. Кўнглинг ўзгача бир жимлик, сокинлик истаб қолади. Сув тагида жимирлаб кўринаётган садафдек оқ, ақиқдай қизил, яна аллақандай рангли тошлардан кўз узолмайсан. Бора-бора нималардир қалбингни қитиқлаб, юрак торларини чертиб юборади. Қандайдир бир куч билан ялт этиб рўпарангга қарайсан-у, ўнгу-сўлингга боқасан, беҳисоб қўй-қўзилар, йилқилар ўтлаб юрган яшил ўтлоқни кўрасан. Қувончдан юрагинг тошиб кетади, узоқ-узоқлардан чўпон найининг ёқимли садоси эшитилади...

Бу — хаёл эмас, ҳақиқат. Шундай сой ҳам бор, яйлов ҳам. Биз уларни Паркент тоғларининг ёнбағрида, ҳалиги найни эса «Коммуна» колхозининг чўпони Ризо Муждабоевнинг қўлида кўрдик.

* * *

Баҳор келиши билан яйлов янада файзли бўлиб кетди. Ер бағирлаб майин эсаётган шаббода барра майсаларни енгил тебратади. Аҳён-аҳён ерда баҳайбат чағир тошлар, кичик-кичик жилғалар. Ҳў у томонда, ўнг ёқдаги уфқ ўпган тоғларда эса бутунлай бошқа бир манзара. У ерда на кўк ўт бор, на қўй-қўзи. Ҳаммаёқ оппоқ қор, метиндай қаттиқ, нурсиз музлар остидаги тоғ жимгина мудраб ётибди. Ҳамроҳларимиз билан шулар ҳақида гаплашиб борардик.

— Қишин-ёзин у тоғларнинг бўлиши шу,— дер эди шофер йигит Ибодулла Абдуллаев, — саратон билан асатдагина тоғ ёнбағри қиш тўнини ечади-да бeқасам кияди. Баланд жойлар ўшанда ҳам муздан тушмайди.

Йўл-йўлакай бир неча отарга дуч келдик. Ҳар сафар қўй-қўзиларни кўрганимизда «етдикми?»— деб сўрардик. Шерикларимиз бўлса «йўқ, ҳали пича йўл юрамиз» дея жавоб қилишарди. Бироқ бу галги саволимизга бошқача жавоб олдик.

—Оқ қўйларни кўрсангиз, етиб келибмиз дейверинг,— деди колхоз партия ташкилотининг секретари Нажим ака Тўқсонов.

— Оқ қўйлар дейсизми?

— Ҳа. Унинг отарида бошқа рангдаги қўйлар йўқ деса бўлади.

— Сабаби бордир бунинг?

— Қўйларининг зоти шунақа.

Тепаликдан ошиб яна текис яйловга чиқдик. Ризо Муждабоев вақтинча истиқомат қилаётган уй ёнига етиб бордик. Қўйлар ҳам шу ернинг ўзида экан. Биз учрашишни орзу қилган йигит ҳам келиб қолди. Чўпоннинг чилла изғиринлари, саратон жазирамалари билан қотган қўлларини маҳкам қисдик.

Қуёш уфққа ёнбошлаб боради. Баҳорнинг ямяшил гиламидаги устида ёйилган қўй-қўзиларнинг оппоқ момиқ юнглари қуёш нурида йилт-йилт товланиб кўзни қамаштиради.

Суҳбатимиз линколень зотли қўйларнинг ҳикмати ҳақида борарди. Ризо кутилмаган пайтда гапини тўхтатиб, қўйларни оралаб кетди. Бир нафас ўтгач, эгизак туққан бир совлиқни етаклаб ёнимизга қайтди.

— Кўраяпсизми бунинг майинлигини?— Қўй жунига ишора қилди у,— ўтган йили ҳар бир совлиқдан 4 кило-ю, 200 граммдан жун олган эдик. Бу йил 5 килограммданга сўз бердим. Яна жун бўлганда ҳам қандай жун денг. Биринчи ҳам эмас, аъло сорт. Бу жундан ишланган мато 40 йилнинг бетини кўрмай тўзимаса керак. Бу қўйларнинг бошқа ҳикматлари ҳам бор. Ҳозир менинг отаримдаги совлиқларнинг ўртача оғирлиги 70—75 килограммдан келади.

— 70—75, наҳотки?!

— Бу ҳали уларнинг анча озиб қолган пайти. Агар яхши боқсангиз битта қўй 110—112 килограммгача семиради. Бу жониворлар қўй эмас, сигирча гўшт беради, десам ишонаберинг.

Чўпоннинг гапларини жуда мамнун бўлиб эшитардик. Ризо ўз боқимидаги қўйларнинг ажойиб фазилатлари ҳақида гапирар экан, у бу зотнинг Паркент яйловларига кириб келиш тарихи устида ҳам тўхталди:

— 1954 йилда Воронеж областидан 10 бош қўчқор келтирган эдик,— ҳикоя қилди у,— биринчи йили улар бу ернинг иссиқ ҳавосига чидолмай қийналди. Ўша йили қўчқорлардан насл ҳам ололмадик. Ундан кейинги йили ҳам натижа яхши бўлмади. Ишимиз фақат эллик олтинчи йилдан бошлаб юришиб кетди. Совлиқларни мана шу қўчқорлардан сунъий усулда қочириб қўзи ола бошладик. Линколень зотининг хусусиятларини ўзида яхши сақлаб қолаётган қўзиларни танлаб олиб, қолганларини колхознинг бошқа отарларига қўшиб юбораведик. Ўтган йили туғилган қўзилар ота хусусиятнинг тўқсон процентини ўзида сақлаб қолди. Мана бу қўзиларни,— эгизак қўзичоқларни кўрсатиб сўзларди Ризо,— вояга етказиб улардан ҳам бола олсак, шу авлод ота хусусиятини юз процент сақлайдиган бўлади. Шундан кейин бу зот қўйларни кўпайтиришга маҳкам бел боғлаймиз.

— Олтмиш бешинчи йилгача бу қўйларнинг сонини қанчага етказасизлар?

— Ҳозир йигирма мингни мўлжаллаяпмиз. Лекин бу иш анча қийин. Нега десангиз, колхозимизда бунақа қўйлар оз, фақат 338 бош, холос. Агар бошлиқларимиз биз билан бир ҳарб-бир зарб бўлиб ишласа, ишимизга кўзу-қош бўлиб турииса, марраға етишимиз турган гап!

— Сен бўш келмасанг, биз бўшашмаймиз, ука,— гап ўзига тегишли эканини билиб жавоб берди Нажим ака,— халқ нафи учун кечани-кеча, кундузни кундуз демай ишлаяпсан. Қишнинг қировини чангаллаб, ёзнинг офтобида пишияпсан. Шуларни кўриб туриб, наҳот сенга кўмак бермасак. Ё қилган илтимосингни ўринлатмаган вақтимиз борми-а!

— Келар гапни айтдим-да, Нажим ака. Қулоқларингизга қуйиб турмасак, эсларингиздан чиқиб кетиши мумкин. Меҳмонлар кетишгандан кейин, мени ўсал қилдинг, деб ўпкалаб юрманг тағин,— ҳазиллашди у.

— Яхши ҳам олдини олиб узр сўрадинг. Бўлмаса, мажбуриятингни 175 ўрнига 200 қилиб қўйиб, сендан ўч олардим,— кула-кула гапирди Нажим ака.

— Саломат бўлинг!— Ўтган йили ҳар юз бош совлиқдан 111 тадан қўзи олдик. Бу йил бирданига 175 га чиқиб олсак ҳам ками борми?

— Бу йил совлиқларни икки марта қўзилатасанда. Буёғи ҳам ҳисобимизда бор, ука.

— Сизларга гап топиб бўладими,— деди Ризо кулиб,— яхшиси, юринглар, уйга кирайлик. Эсма ҳам имлаяпти, кўк чой дамлаб қўйган чамаси.

Кичкинагина шинам хонада дастурхон тепасида ўтириб суҳбатни давом эттирдик. Уйнинг бир томонида 3 қизча қўғирчоқ ўйнаб ўтирарди. Ризонинг ўғилчаси — Ридвон эса гоҳ қўғирчоқни юлқилаб, гоҳ қизчаларнинг сочидан тортқиларди.

— Тўнғичимиз мана буниси. Яқинда 7 ёшга тўлади, — деди Ризо, кейин ҳазиломуз қўшиб қўйди,— қизимнинг туғилган кунини ҳар юз бош совлиқдан 125 бошдан қўзи олиб нишонлашга қарор қилиб қўйдим. Сен нима дейсан Эсма?— У хотинига ўгирилди.

— Менга қолса 130 тадан бўлсин дейман,— деди Эсма ҳазил эмас, жиддий қиёфада,— ишқилиб бахтимизга ҳаво юришиб кетсин. Анову кунгидай совуқ бўлмаса бас.

Кейинги гап Ризонинг кўнглига ҳовотирлик солди. У бир нафас хаёл суриб гап-сўзсиз ўтирди. Ўша кунги қаттиқ бўронни, изғирини зўр совуқни, тизза бўйи ёққан қорни кўз олдига келтирди, этлари жунжикиб кетди. Оқ сариқдан келган юзларида паришонлик сезилди.

— Ўша куни жуда қийналдик,— деди у жимликни бузиб,— Эсма ҳам, мен ҳам туни билан қўйхонадан чиқмадик. Ўзиям шу куни тунда 20 дан ортиқ совлиқ болалади. Ҳайрият, хатарсиз ўтказиб юбордик.

Суҳбат устига яна икки отлиқ етиб келди. Уларнинг бири колхоз қўйчилик фермасининг мудири Султон Бурҳонов экан. У Ризонинг гапларини бироз тинглаб ўтиргач суҳбатга аралашди:

— Ҳозир Самсаракдан келаяпмиз. Қўйларнинг ҳоли тангроқ экан, ўтем олиб бордик. Энди бошқа яйловларни ҳам бир-бир кўриб келмоқчимиз. Радиода ҳаво яна совийди, дейишди. Ғамимизни ғамлаб қўймасак бўлмайди чоғи.

— Мен Қизилсувга борай бўлмаса,— деди Нажим ака,— сиз Бесқасқа томонга ўтинг. Нима камчилик бўлса, кечқурун хабар қилинг!

Ҳавонинг айниши ҳақидаги хабар ҳаммани ташвишга солди. Одамлар зудлик билан ўз участкаларига йўл олдилар. Ризо ҳам шериги Чатанбой Бойқораевни қўй кетидан юбориб, ўзи кечасилик учун қўйхонага ўт-ем ташишга киришди. Шу топда фақат бу отардагина эмас, балки колхознинг 6 мингдан ортиқ қўйи ёйилган ҳамма яйловларда одатдан ташқари бир ҳаракат бошланди. Хўжаликнинг ҳамма кишилари қўйларни қиш ҳужумларидан омон сақлаб қолиш учун юриш бошладилар. Кенг яйловларда, тоғ ёнбағирларида, сой ёқаларида, колхоз қишлоғида Ризо билан Чатанбой, Абдузуҳур билан Чикаяларгина эмас, балки Санобар билан Салтанат сингари сигир соғувчилар ҳам, Ҳамид ака билан Тожибой ака сингари боғбонлар ҳам қўйларни совуқдан, бўрондан эсон-омон олиб чиқиш ҳақида қайғурардилар. Ахир улар бу йил чорва маҳсулотлари етиштириш бўйича белгиланган 2 йиллик планни бир йилда бажаришга аҳд қилганлар. Она-Ватанга 280 тонна гўшт, 665 тонна сут берамиз деб мажбурият олганлар. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, бир нуқтани нишонга олиб иш кўрмаса, буни бажариб бўладими!..

Ўша таниш сой бўйида туриб узоқ-узоқларга, ярим майин жунли ажойиб зот қўйларни урчитишда дадил қадамлар ташлаб, Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланган Ризо Муждабоев отари томонга қараб турардик. Қулоқларимиз остида Ризонинг: «Ҳайр энди, саломат бўлинглар. Бизникига келиб туринглар, қадрдон бўлиб қолдик» деган сўзлари жаранглагандай бўларди.

— Тўғри айтасиз Ризо!— дердик биз ҳам.— Жуда қадрдон бўлиб қолдик. Ҳали кўп келамиз. Ҳар юз бош қўйдан 175 қўзи, 5 килограммдан жун олиб, мажбуриятингизни бажарганингизда яна келамиз.

С. СУЛТОНОВ,
Р. ДОВУТБЕКОВ,
Юқори Чирчиқ райони.

МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАШ ИШЛАРИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАЙМИЗ

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми ўз қарорида республика меҳнаткашлари олдига ҳосилдорликни ошириш, меҳнат унумдорлигини юксалтириш, экин майдонларини кенгайтириш асосида Ўзбекистон пахтачилигини ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини кескин ривожлантириш вазифасини қўйди.

Бу масъулиятли вазифани бажаришда агроном кадрлар муҳим роль ўйнайди. Ўрта Осиёнинг энг кекса олий ўқув юртларидан бири—Тошкент қишлоқ хўжалиги институти агроном кадрлар тайёрлаш ўчоғига айланиб қолди.

1918 йилда Тошкент халқ университетининг факультети сифатида ташкил этилган Тошкент Қишлоқ хўжалиги институти узлуксиз ривожланиб ва кенгайиб бораётир. Институт ташкил этилган 1930 йили студентларнинг сони 500—600 атрофида бўлса, урушдан кейин студентлар сони тобора ортиб 1959 йилда 2365 кишига етди. Шундан 1729 киши маҳаллий миллат вакиллари, 333 киши ўзбек қизларидир. 1921—1959 йиллар мобайнида институт 5635 мутахассис тайёрлаб чиқарди. Далачилик агрономлари, экономистлар, агрохимиклар, ўрмон хўжалиги инженерлари, боғдорчилик агрономлари, пиллачилар ва бошқа мутахассисликни эгаллаган 2246 маҳаллий миллат вакили республиканинг турли область ва районларига ишга юборилди.

Йилдан йилга институтни битириб чиқаётган мутахассислар сони кўпая бормоқда. 1958 йилда 484 мутахассис битириб чиққан бўлса, 1959 йилда 544 йигит-қиз диплом олди. 1960 йилда эса 564 мутахассис етишиб чиқади. Шундан 350 дан ортиқ киши маҳаллий миллат вакилларидир.

Институтимиз халқ демократияси мамлакатлари учун ҳам қишлоқ хўжалиги мутахассислари тайёрлаб бермоқда. Аудиторияларимизда хитойлар, албанлар билим олмоқдалар. Яқинда вьетнамлик йигит-қизлар институтимизни тамомлаб ўз ватанларига қайтиб кетишди.

Кейинги вақтларда институтда СССР Олий Советининг «Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш ва мамлакатда халқ маорифи системасини янада ривожлантириш ҳақидаги Қонуни» асосида ўқув процессини қайта қуриш соҳасида бирмунча ишлар қилинди. Янги ўқув планига мувофиқ ҳар бир студент экин экишдан тортиб, ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган қишлоқ хўжалиги ишларида бевосита иштирок этади. Бу соҳада бир қадар тажриба орттирилди. 1959 йилда «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида ишлаб чиқариш ва ўқув практикаси олиб борган студентларимиз барча агротехника тадбирларини амалга оширишда актив иштирок этдилар.

КПСС XXI съездининг қарорларига мувофиқ қишлоқ хўжалиги ихтисослари бўйича сиртқи ўқиш кенгайтирилди. Институтнинг сиртқи факультетида 1223 студент таълим олмоқда. Бу йил 460 киши қабул қилинди. Булар орасида республикамизнинг қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида донг чиқарган новаторлар, қишлоқ хўжалиги органларининг ходимлари, партия ва совет аппаратларининг ходимлари бор. Институт профессор ва ўқитувчилари ишлаб чиқаришда банд бўлган кишиларнинг билимларини бойитишга, уларнинг агроном бўлиб етишишларига ёрдам бериш иштиёқи билан ижодий меҳнат қилмоқдалар.

Институтда 13 профессор, 64 доцент ва фан кандидати ишлаб турибди. Булар орасида бутун республикамизга таниқли Автономов, Енилеев, Еременко, Каримов сингари олимлар бор. Институт олимлари 75 темани ўз ичига олган ўн проблема устида илмий тадқиқот ишлари олиб бораётирлар. Бу тадқиқотларда республикамиз қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тармоқларига ва айниқса пахтачиликка катта эътибор берилган. 1959 йилга мўлжалланган илмий-текшириш ишлари плани асосан бажарилди ва уларнинг кўпи жуда яхши натижа берди. Айниқса тезпишар, майин толали, юқори ҳосилли пахта селекцияси, пахтачиликни комплекс механизациялаш, совуқ уриб кетган боғларни тиклаш, кўчат етиштиришнинг янги методларини топиш соҳасидаги тадқиқотлар алоҳида аҳамиятга эгадир.

Аспирантура орқали илмий кадрлар тайёрлашга ҳам катта эътибор берилмоқда. Ҳозир институтда 65 аспирант илмий тадқиқот ишлари олиб бораётир. Кейинги 20 йил ичида институтда 6 киши докторлик, 204 киши кандидатлик диссертацияси ёқлади.

Биз янги ўқув планига мувофиқ таълим-тарбия ишларини меҳнат процесси билан мустаҳкам боғлаб олиб бораяпмиз. Жумладан, 1—3 курс студентлари ишлаб чиқариш ўқув практикаларини институтимизнинг ўқув-тажриба базаси — «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида олиб борадилар.

Бу практика беш ойдан ортиқ давом этади. Бу вақт мобайнида студентлар 10 гектар майдонга иҳота дарахтлари экадилар, тажриба майдончаси, питомник ташкил қиладилар. Студентларимиз ва ўқитувчиларимиз совхоз ишчиларига илмий консультациялар ва амалий маслаҳатлар берадилар, қимматли ва нодир дарахт навларини йиғиш ва кўпайтириш ишлари билан шуғулланадилар.

Биринчи курслардаги дарслар ҳам практик машғулотлар билан қўшиб олиб борилади. Мевачилик факультетининг I, II курс студентлари совхозда боғдорчилик ва узумчилик ишлари билан шуғулланиб, картошка ва сабзавот экинлари экиш, уларни парвариш қилиш, парникларни тартибли сақлаш, янги боғлар барпо қилиш, ҳосилни йиғиб олиш каби ишлар билан шуғулланадилар. Мазкур факультетнинг III курс студентлари ўқув хўжалигида трактор-далачилик бригадалари тузиб практик машғулотларни назария билан қўшиб олиб борадилар. Бригадаларга парниклар, сабзавот экин майдонлари, боғлар, питомниклар бириктириб қўйилади.

Бу тадбирларнинг ҳаммаси ўқув-тарбия ишлари сифатини янада яхшилайди, назарияни практика билан мустаҳкам боғлашга хизмат қилади, бинобарин, мутахассислар тайёрлаш ишини янги вазифалар даражасига кўтаришга ёрдам беради.

О. МИРЗАЕВ,
Тошкент Қишлоқ хўжалиги институтининг директори, доцент.

МАКТАБ ҲАЁТИ

Синфдан ташқари ишларни яхшилаш учун

Яқинда Свердлов номли концерт залида Октябрь район халқ маорифи ходимлари ота-оналар, партия ва совет ташкилотлари вакилларининг мактабларда синфдан ташқари ишларнинг аҳволи ва болаларнинг ёзги дам олишини уюштиришга тайёргарлигига бағишланган кенгаши бўлиб ўтди. Бу ҳақда район партия комитетининг секретари ўртоқ Р. Нишонов доклад қилди.

Докладчи ўқувчиларни билимдон ва меҳнатсевар кишилар қилиб тарбиялашда синфдан ва мактабдан ташқари олиб бориладиган ишларни яхши ташкил қилиш катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб ўтди. Бу ишларни намунали ташкил этган 1, 10, 24, 42, 76, 119- мактабларнинг коллективлари ижобий натижаларга эришмоқдалар. Бу мактабларнинг ўқувчилари турли тўгаракларга, бадиий ҳаваскорлик ишларига, физкультура ва спорт машғулотларига кенг жалб қилинган. Ўқувчилар пионерлар саройидаги тўгаракларга ҳам актив қатнашиб, радио, фото, тикувчилик, дурадгорлик, наққошликни ўрганмоқдалар. Ўқувчиларнинг кучи билан ўн ярим минг тупдан ортиқ дарахт, етти минг тупдан ортиқ бута, 13 минг туп гул кўчатлари экилди. Бу йил шаҳардаги 15 га яқин мактаб ҳузурида, Пушкин номли, Сталин номли маданият ва истироҳат боғларида ёзлик пионер лагерлари ташкил этилади. Болалар учун жуда арзон иссиқ овқат ташкил этиш йўлга қўйилади. Болалар хоналари ҳам очилади.

Музокарада сўзга чиққан 13-мактаб ота-оналар комитетининг аъзоси Орипова мактабларда иссиқ овқат ташкил қилиш масаласига алоҳида эътибор бериш зарурлигини таъкидлади. Ўқитувчи ва ота-оналар номидан сўзлаган Муҳиддинов, Акбаров, Горбачева ва бошқа ўртоқлар синфдан ва мактабдан ташқари ишларни янада яхшилаш билан боғлиқ бўлган масалалар тўғрисида гапирдилар.

Шаҳар халқ маорифи бўлими мудири А. Тожиев бир қатор мактабларда ташкил этилган узайтирилган кун группаларининг иши ва уларнинг фаолиятини яхшилаш масалаларига тўхталди.

Кенгаш қатнашчиларига Островский номли пионерлар саройи бадиий ҳаваскорлари концерт қўйиб бердилар.

Н. ОМОНОВА.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Бамайлихотир раҳбарлар“

Юқоридаги сарлавҳа билан газетамизнинг шу йил 16 февраль сонида босилган танқидий материалга Ўрта Чирчиқ район матлубот жамиятлари союзи правлениесининг раиси ўртоқ Миразимовнинг берган жавобига кўра текширишда газетанинг танқиди тўла тасдиқланган. 2- «Обшчепит» директори М. Моисеев вазифасидан бўшатилган, склад мудири Чжен ва ошпаз Базановларга охирги марта огоҳлантириш билан виговор эълон қилинган, 1-ошхонанинг ошпази А. Алиқулов пастроқ вазифага кўчирилган ва унга охирги марта огоҳлантириш билан қаттиқ виговор эълон қилинган.

Чет элларда

«БОЛҚОН МАМЛАКАТЛАРИ УЧУН КАТТА ВОҚЕА»

СОФИЯ, 14 апрель, (ТАСС). Болгария матбуоти Н. С. Хрушчев билан А. Мендерес ўртасида бўладиган визит алмашувни кенг равишда шарҳламоқда. Бугун «Работническо дело» газетасида «Болқон мамлакатлари учун ҳам катта воқеа» сарлавҳали мақола босилди.

Бу янгиликни, деб ёзади газета, бутун жаҳон жамоатчилиги, айниқса Болқон мамлакатларининг жамоатчилиги жуда қизиқиб кутиб олди.

Бўладиган визит алмашувлар, деб ёзади газета, Болқон халқларининг тақдири учун айниқса муҳимдир, шундай бўлиши ҳам тамомила табиийдир. Шу сабабли, Болқон халқлари кескинликни юмшатиш учун, халқлар ўртасида дўстлик бўлиши учун ҳормай курашаётган улуғ сулҳпарвар, Совет ҳукуматининг раҳбари Н. С. Хрушчев бу учрашувда Болқондаги кескинликни юмшатиш ишида янги муваффақиятларга эришади, деб катта умид қилмоқдалар.

Бизнинг халқимиз, деб ёзади пировардида «Работническо дело» газетаси, бўладиган Совет-Туркия музокараларини табрикламоқда. Халқимиз бу музокаралар тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам беради. Совет-Туркия муносабатларини яхшилаш билан бирга, Болқон мамлакатлари ўртасидаги муносабатларни ҳам яхшилашга ёрдам беради, деб умид қилади. Болгария Халқ Республикаси Болқон мамлакатлари ўртасида ҳамжиҳатлик бўлиши учун, Туркия билан яхши ва самарали ҳамкорликни вужудга келтириш учун актив курашмоқда. Болгария ўзининг бу позициясини неча марталаб яққол кўрсатди ва бундан буён ҳам шу йўлдан оғишмай бора беради.

12 ГРЕК ДЕМОКРАТИ УСТИДАН СУД ЖАЗОСИ

АФИНА, 14 апрель. (ТАСС). Кеча кечқурун Афина ҳарбий трибунали 12 демократ иши юзасидан қарор чиқарди. Бу қарорни қонун ва одил судни таҳқирлашдан бошқа нарса деб баҳолаш мумкин эмас. Суд Эригриадис, Филинис, Триандафилу, Кукулу, Парцалиду (Васси) ва Эритриадуки умрбод тюрмага ҳукм қилди.

Суд демократлардан «жосуслик қилиш» айбни олиб ташлади, бу билан иғвогарларнинг уйдирмалари асосида тўқилган айбларнинг барбод бўлганлигини аслида тан олди.

Бироқ, суд судланувчиларнинг Коммунистик партия аъзолари бўлганликларига «асосланиб», уларни «жосуслик қилишга тайёр» эканликларида айблади.

„Совет-Ироқ дўстлиги ҳар иккала мамлакат бахт-саодати учун мустаҳкамланиб бормоқда“

БАҒДОД, 14 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Е. Егоров ва И. Березниковский хабар берадилар: Ироқ газеталари СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян ва ҳамроҳларининг Ироқ Республикасида бўлишини кенг равишда ёритмоқдалар.

Матбуот ва Багдод радиоси ҳурматли совет меҳмонининг кеча Бағдодда бўлиши тўғрисидаги, у Ироқ темир йўл транспорти корхоналарини, Мусаибдаги ирригация иншоотини бориб кўрганлиги тўғрисидаги, шунингдек кеча кечқурун СССР элчихонасида бўлган катта қабул маросими тўғрисидаги маълумотларни батафсил хабар қилмоқда.

Газеталар ўз сарлавҳаларида А. И. Микоян темир йўлчилар клубида нутқ сўзлаганлигини кўрсатмоқдалар, А. И. Микояннинг Ироқдаги революциянинг мақсади тўғрисида генерал Қосим билан суҳбатлашганлигини уқтириб ёзмоқдалар.

«Алаҳоли» газетаси ўзининг сарлавҳасида бундай дейди: «Анастас Микоян, Совет Иттифоқи Ироқ революциясининг мақсадларини тушунади ва Ироқ билан ҳамкорлик қила беради, деб айтди». «Алахбор» газетаси «Микоян Ироқ революциясини табрикламоқда. Советлар республикамизнинг сиёсатига тушуниб қарамоқдалар» деб ёзади.

Матбуот А. И. Микояннинг Ироқда бўлишига ва Бағдодда Совет саноат виставкаси очилганлигига доир ўзининг шарҳларида Совет Иттифоқи ва Ироқ халқлари қалин дўстлик ва ҳамкорлик алоқалари билан бир-бирларига боғланганликларини кўрсатмоқда.

«Совет Иттифоқи, — деб ёзади «Иттиҳод ашшоб» газетаси, — Ироқ билан ўз муносабатларини Ироқнинг суверенитетини ва миллий мустақиллигини мутлоқ ҳурматлаш асосига қурмоқда, ваҳоланки Америка монополиялари биз қабул этишимиз мумкин бўлмайдиган шубҳали таклифларни қилмоқдалар».

«Савтул аҳрор» газетаси Ғарбдаги баъзи бир буржуа матбуот органларининг Ироққа ва Совет Иттифоқига душманлик билан айтган фикрларига зарба бериб, қуйидагиларни ёзади: «Совет-Ироқ дўстлиги империалистларнинг ва империалистик агентларнинг дидига ёқмайди. Шунинг учун ҳам улар Микояннинг Ироқ Республикасига қилган сафари олий ҳиммат мақсадларни кўзлаб қилинган сафар эканлигини ва бу сафарнинг аҳамиятини бузиб кўрсатишга уриниб, ҳийла-найранглар ишлатмоқдалар.

Бироқ, — деб ёзади газета, — империалистларнинг бу қора ниятлари муқаррар барбод бўлади, чунки Совет-Ироқ дўстлиги тарихий тажрибага ва самимий ҳамжиҳатликка, ҳар иккала мамлакат бахт-саодати йўлида тинчликни мустаҳкамлаш идеяларига асосланган дўстликдир.

А. И. МИКОЯННИНГ ИРОҚДА БУЛИШИ

БАҒДОД, 14 апрель, (ТАСС). А. И. Микоян ва унга ҳамроҳ бўлган кишилар бугун эрталаб самолётда Ироқнинг жанубидаги Басра шаҳрига жўнаб кетдилар. Куннинг охирида совет меҳмони Бағдодга қайтиб келади.

А. И. МИКОЯН САВДО-САНОАТ ДОИРАЛАРИНИНГ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

БАҒДОД, 13 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун Бағдоддаги «Мансур» клубида СССР Министрлар Советининг Биринчи ўринбосари А. И. Микоян билан Ироқ савдо саноат доиралари вакилларининг учрашуви бўлди. Учрашув вақтида А. И. Микоян Ироқдаги танилги корхона эгалари ва савдо фирмаларининг бошлиқлари билан суҳбатлашди. Суҳбатда ҳар иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқаларни янада кенгайтириш имкониятлари тўғрисида фойдали фикр алмашув бўлди.

Учрашувда Ироқ Республикасининг савдо министри Абдил Латиф Ашшаввоф ҳозир бўлди.

Транспорт ҳаракати аниқ ва авариясиз бўлсин

Шаҳримизда автобус, трамвай, троллейбус ҳаракати ой сайин, кун сайин тўхтовсиз ўсиб, транспортнинг халқ хўжалигидаги роли ошиб бормоқда. Миллионга яқин аҳолиси бўлган Тошкент шаҳрида транспортнинг аниқ ва авариясиз ҳаракатини таъминлаш борган сари муҳим аҳамият касб этмоқда.

Шу муносабат билан касаба союзлари область совети пойтахтда транспорт хизматини яхшилаш масаласига бағишланган йиғилиш ўтказди. Йиғилишга Тошкентдаги автобазалар шофферлари, трамвай-троллейбус парклари ишчилари, кондукторлар қатнашишди. Касаба союзлари область советининг раиси ўртоқ И. Раҳматов «Шаҳар транспорти ишини яхшилашда касаба союз ташкилотларининг вазифалари» тўғрисида доклад қилди. Йиғилишда сўзга чиққан ўртоқлар меҳнаткашларга маданий хизматни яхшилаш, авариясиз ишлаш, қатъий графикка амал қилиб юриш юзасидан конкрет таклифлар айтдилар. Йиғилиш қатнашчилари пойтахтдаги барча транспорт ходимларига қарата мурожаат қабул қилдилар. Улар Олмаота шаҳри транспорт ходимларини социалистик мусобақага чақирдилар.

Энг яхши шофферлар ва кондукторлардан бир неча кишига Фахрий ёрлиқ ва мукофотлар берилди.

Колхозда халқ театри

Ўрта Чирчиқ район маданият бўлими «Полярная звезда» колхозида халқ театри ташкил этди. Халқ театрига ҳаваскор колхозчилар қизиқиш билан ёзилдилар. Қисқа вақт ичида бу ёш коллектив иккита спектакль ҳам тайёрлади. Шулардан бири Ким Сергей Петровичнинг «Кимнинг айби билан» деган бир пардали драмасидир. Бу драмада бола тарбияси ва унда оила, коллективнинг роли кўрсатилган.

Халқ театри қатнашчилари корейс халқ ашула ва рақсларини ҳам ўрганмоқдалар. Ҳаваскорлар «Ленин доим биз билан», «Балиқчилар» каби хор ва ашулаларни яхши ижро этадиган бўлдилар.

Колхоздаги бу халқ театри қишлоқ хўжалик артели аъзоларига маданий хизмат кўрсата бошлади.

Р. ОТАҚУЛОВ.

Суратда: Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхозда қурилган ҳаммом биноси. В. Салов фотоси.

Ётти йиллик қурилишларида

Чирчиқ дарёси бўйида

Чирчиқ дарёси Қўйлиқ қишлоғидан ўтади. Қишлоқнинг дарёга туташган қисмида жуда катта тошлоқ ер бор. Қурилиш учун битмас-туганмас хомашё—қум-шағалга эга бўлган бу жойдан илгарилари яхши фойдаланилмас эди. Табиатнинг бу бойлигидан фойдаланиш мақсадида дарё қирғоғига қум-шағал фабрикаси қуришга киришилди.

Қурилиш ишлари тез суръатлар билан олиб борилаётир. Фабрика майдони 25 гектар жойни эгаллайди. Ҳозир айрим цехларнинг корпуслари тикланиб бўлди. Бинолар ичида ишлаб чиқариш механизмлари монтаж қилинмоқда. Корхона қурилишида 6 та бригадага бирлашган 100 дан ортиқ ишчи-хизматчилар фидокорона меҳнат қилаётир. Айниқса Иван Анишинов бошлиқ монтажчилар бригадаси аъзолари кундалик нормани ошириб бажариб бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Тош майдалаш цехи корпусини тиклаётган ғишт терувчилардан Собиров, Умаров, Михайлов, Строгин ва Таропова ўртоқлар ҳам кунлик нормаларини икки баравар етказиб бажариб, етти йиллик қурилишининг тезроқ битказилишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Янги корхона бир неча цех ва участкалардан иборат бўлиб, ўн хилдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқаради. Бу ерда тайёрланган ҳар хил сортдаги қум ва шағаллар асосан шу яқиндаги йирик панелли тайёр уйлар комбинатига етказиб берилади. Натижада комбинатда тайёр уйлар ишлаб чиқариш ҳозиргига қараганда анча кўпаяди ва арзонга тушади. Бундан ташқари фабрика Тошкентдаги кўпгина қурилишларни ҳам сифатли қум-шағал билан таъминлаб турадиган бўлади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Амалий санъат асарлари виставкаси

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида Польша амалий санъати асарлари виставкаси очилди.

Виставка экспозициясида 300дан ортиқ экспонат бор. Улар асосан Польшадаги бадиий саноат корхоналарида ва турли тўгаракларда тайёрланган. Улар ишланиши ва нафис безаги жиҳатидан ҳам киши эътиборини ўзига жалб қилади.

Ёғочдан ишланган турли хил ўймакорлик жиҳозлари ва пейзажлар алоҳида ойнавор яшикларга қўйилган. Қалб ҳарорати ва кўз зеҳни кўчирилган бу нафис экспонатлар Закопанедаги Давлат бадиий билим юрти студентлари коллективи тайёрлаган асарлардир. Шунингдек, Варшавадаги ёшлар маданият уйи ёш санъаткорларининг ишлаган уй-рўзғор буюмлари ҳам виставка қатнашчилари томонидан зўр қизиқиш билан томоша қилинади.

Девор гиламлари, гулдор чойшап ва дастурхонларга ҳам виставкадан кенг ўрин берилган. Бу жиҳатдан деҳқонлар коллективи тайёрлаган буюмлар айниқса нозик дид билан ишланган. Болалар ўйинчоқлари хоҳ улар ёғочдан, хоҳ лойдан ишланган бўлмасин, ҳар бирида ўзига хос услуб, ўзига хос маҳорат бор.

Закопанедаги ёғочсозлик саноати коллективининг виставкага бағишлаб тайёрлаган ўймакорлик ишлари ҳам томошабин эстетик дидини оширади.

Виставкани меҳнаткашлар катта қизиқиш билан томоша қилмоқдалар.

ШАХМАТ

Ботвинник—Таль

14 апрелда жаҳон биринчилиги учун гроссмейстерлар М. Ботвинник ва М. Таль ўртасидаги шахмат матчининг 13- партияси ўйналди. Ўйин бир соатгина давом этди. 16- юришда Таль дурангни таклиф этди. Бу таклифни жаҳон чемпиони қабул қилди. Матч ҳисоби Таль фойдасига 7,5: 5,5 бўлди. 14 партия бугун ўйналади.

Ўзбекистон ССР биринчилиги учун

Республика биринчилиги учун ўтаётган финал мусобақанинг еттинчи турида Ўзбекистон чемпиони Баренбаум билан мастерликка кандидат Мухин учрашуви узоқ вақт кейингисининг устунлиги билан давом этган бўлсада, ўйиннинг иккинчи ярмида рақиблар галма-гал хатоларга йўл қўйиб турдилар. Натижада кўпроқ хато қилган Мухин мағлубиятга учради. Андижонлик мастерликка кандидат Каримов Тюринга (Тошкент), Гутников (Андижон) Елистратовга (Тошкент), Лазерев мастерликка кандидат Бирбрагерга (иккаласи ҳам Тошкентдан), мастерликка кандидат Хасидовский спорт мастери Грушевскийга, мастерликка кандидат Набираҳўжаев спорт мастери Муҳиддиновга (ҳаммаси Тошкентдан) ютқазди. Бударин-Шахзода (иккаласи ҳам Тошкентдан), Неёлов (Самарқанд) Надеждин (Тошкент области) учрашувлари дуранг бўлди.

Саккизинчи турда Хасидовский-Баренбаумни, Елистратов-Лазаревни, Надеждин-Гудниковни, Каримов-Бударинни ютди. Тюрин-Муҳиддинов, Мухин-Набираҳўжаев, Бирбрагер-Грушевский, Шахзода-Неёлов учрашувлари дуранг бўлди.

Саккиз турдан кейин Грушевский 6,5, Муҳиддинов, Надеждин ва Бирбрагер 6 тадан, Мухин ва Баренбаум 5 тадан очко билан олдинда бормоқдалар.

У. ЭЛБЕКОВ,
мастерликка кандидат.

Суратда: (чапдан) фабрика қурилишида ишлаётган ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи К. Гагзас ва бригада аъзолари Ю. Михайлов, Л. Таропова, Н. Строгин ўртоқлар.
А. Холиқов чизган расм.

Янги кўчатзор

Баҳор келиши билан ўқувчилар мактабда икки гектарга яқин участкани текислаб чопиб қўйдилар. Шундан сўнг ҳар бир пионер ва комсомол ана шу ерга кўчат келтириб ўтқаза бошлади. Орджоникидзе районидаги Орджоникидзе номли мактабда шу йўл билан янги кўчатзор вужудга келтирилди.

К. Довурбоев.

Телевизор экранида

16 АПРЕЛДА

19.00. «Юлдузча» деган тележурнал (рус тилида).

19.30. Ўзбек куйларидан концерт.

20.30. «Пойтахтимиз меҳмонлари» циклидан эшиттириш. Танаффус вақтларида сўнгги ахборот.

Редактор: З. ЕСЕНБОЕВ.

Ҳиндистон хотин-қизлари делегацияси Тошкентга келди

Копенгагендаги Халқаро хотин-қизлар учрашувига кетаётган Ҳиндистон хотин-қизлари делегацияси 14 апрелда Тошкентга келди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатларидан бир группасининг таклифига мувофиқ, Ҳиндистон хотин-қизлари республика ҳаёти билан танишиш учун Тошкентда бир неча кун бўладилар. (ЎзТАГ).

САВОЛЛАРГА ЖАВОБ

Нигерия

Коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи металлург С. Нуриддинов (Бекобод) ва «Узгоспроект» институтининг инженери Қ. Шарипов (Тошкент) ўртоқлар Нигерия ҳақида маълумот беришни сўраб редакцияга хат ёзганлар. Қуйида бу ўртоқларнинг саволларига жавоб берамиз.

Ҳозирги пайтда Африкада мустақилликка эришган давлатлар сони 11 га етди. Булар — Гана, Гвинея, Миср районы — Бирлашган Араб Республикаси, Судан, Либерия, Марокко, Тунис, Ливия, Француз Камеруни ва Эфиопия давлатларидир. Бу мамлакатларда ҳаммаси бўлиб 90 миллион киши яшайди. Жанубий Африка Иттифоқи ҳам мустақил давлат ҳисобланади. Бироқ бу ерда ирқий камситиш баралла авж олдирилмоқда.

Африкадаги яна беш давлат — Нигерия, Британия Камеруни, Француз Тогоси, Италия Сомалиси ва Бельгия Конгоси бу йил сиёсий мустақилликка эришиш ҳаракатида. Агар бу давлатлар ҳам мустақилликка эришсалар, Африкада қуллик кишанларидан ва мустамлака зулмидан халос бўлган аҳоли сони қитъа аҳолисининг асосий кўпчилигини ташкил этади. Демак, чет эл империализмининг Африкага бевосита тазйиқи анча камаяди.

Шу йил октябрь ойида Нигериянинг мустақил сиёсий давлат деб эълон қилиниши Африка халқлари ҳаётида катта воқеа бўлади. 35 — 40 миллион аҳолига эга бўлган бу мамлакат Африка иқтисодий ва сиёсий ҳаётида муҳим роль ўйнайди.

Бу мамлакат тарихи қадимий Сонгхай империясидан бошланади. Сонгхай империяси ўз даврига нисбатан жуда тараққий этган давлат бўлиб, унинг катта-катта шаҳарлари ва университетлари бор эди. Араб истилочилари бу империяни йиқитиб ўз ҳукмронликларини ўрнатганларидан кейин Нигериянинг иқтисодий ва маданий тараққиёти кескин сусайиб кетди.

XVI асрдан бошлаб Нигерия Англия билан савдо алоқаси ўрнатди. Европалик савдогарлар бу мамлакат бойликларига кўз олайтириб, уни жуда арзон баҳоларда сотиб ола бошладилар. Нигерия бойликларини талаш, маҳаллий аҳолини аёвсиз эксплуатация қилиш бошланди. Либерия халқи босқинчиларга қарши узоқ вақт мардонавор кураш олиб борди. Бироқ Европа мустамлакачилари бу қаршиликни бостиришга ва мамлакатни ўзларига тобе қилиб олишга муваффақ бўладилар. Ўшандан бери Нигерия халқи келгинди эксплуататорлар зулми остида эзилиб ётибди. Чет эл монополиялари Нигериядан ҳар йили 40 — 45 миллион фунт стерлинг (1 фунт 11 сўм 20 тийин) фойда кўрмоқдалар.

Мамлакат экономикасининг асосини қишлоқ хўжалиги ташкил этади, яъни даромаднинг 80 процентини шу соҳа беради. Асосан кўкнори, шоли, ямс ва жўхори экилади. Примитив усулларда парвариш қилиниши учун бу экинлардан жуда кам ҳосил олинади. Олинган ҳосил мамлакат эҳтиёжини қондирмайди.

Нигерия чет давлатларга қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги маҳсулотлари чиқаради.

Қалайи руда чиқариш бўйича Нигерия капиталистик дунёда олтинчи ўринда туради.

Нигерия миллий озодлик ҳаракатининг кўзга кўринган арбоби А. Окафор чет эл монополияларининг Нигерия миллий бойликларини сўриб ётганликлари ҳақида қуйидагиларни ёзди: «Бизнинг конларимизнинг ўзидан беҳад кўп бойликлар қазиб олмоқдалар. Агар шу бойликлар Нигерия ҳукумати ихтиёрида бўлганида 10 йил мобайнида мамлакат қиёфасини ўзгартириб юбориш мумкин бўларди».

Нигерия халқи мустамлака зулми билан сира келишган эмас ва келишмайди ҳам. Аммо мамлакат миллий составининг жуда кўп хиллилиги мустақиллик учун самарали кураш олиб боришга жиддий ғов бўлиб ётибди. Мамлакатда 280 қабила мавжуддир. Мустамлакачилар «Орасига нифоқ сол, сўнг ҳукмронлик қилавер» деган шиор остида иш кўриб, бу қабилаларни бир-бирига ҳамиша гиж-гижлатиб, орасига нифоқ солиб келмоқдалар. 1947 йили мана шу сиёсатнинг натижаси ўлароқ Нигерия уч районга — Шимолий, Шарқий ва Ғарбий районларга бўлиб юборилди. Бу бўлиниш Нигерия халқининг туб манфаатларига фойда келтирмади, албатта. Бу уч районда яшаётган, ўз районида кўпчиликни ташкил этган халқлар — хауслар, иболар ва йорубалар бир-бири билан чиқишмай қолдилар. Бу районлар турлича бошқариладиган бўлди. Уларнинг ҳар бирида ўз партияси бор.

Ғарбий Нигерияда «Ҳаракат группаси»нинг таъсири кучли. Буржуазия ва феодаллар вакилларидан иборат бу группа сайлов системасини чеклаб қўйган, сайланган органлар тепасида қабила бошлиқлари туради. Мамлакат шимолида эса аҳолининг кўпчилигини мусулмонлар ташкил этганлиги учун ҳукумат тепасида амирлар туради. Амирлар кўп нуфузга эга бўлиб, улар халқни ижтимоий жамоат ишларида актив қатнаштирмайдилар. Амирлар «Шимолий Нигерия халқ конгресси» партиясининг аъзоларидирлар. Инглиз мустамлакачилари Ғарбий ва Шимолий районда ҳал қилувчи таъсир кучига эга бўлган мана шу икки партия фаолиятини ҳар томонлама рағбатлантириб турибдилар.

Шарқий Нигерияда парламент ва ҳукумат халқ томонидан сайлаб қўйилган. Бу ерда хотин-қизлар ҳам эркаклар билан бирга сайловда қатнашадилар. Бу районда «Нигерия ва Камерун миллий кенгаши» партияси раҳбарлик қилади. Бу партия мамлакатнинг мустақиллиги учун жуда актив кураш олиб бормоқда. Мана шу партия вакиллари федерал парламентида Нигерияга мустақиллик бериш масаласини Англия ҳукумати олдига қўйишни талаб этдилар.

Ўтган йили 12 декабрда бўлиб ўтган сайловлар натижасида вакиллар палатасидаги жойлар қуйидагича тақсимланди: Шимолий халқ конгресси партияси — 142 ўрин. Нигерия ва Камерун миллий кенгаши партияси — 89 ўрин, ҳаракат партияси — 73 ўрин ва бошқа гуруҳлар — 8 ўринни олдилар. Шимолий халқ конгресси партияси раисининг ўринбосари, 1954 йилдан буён бош министр вазифасида ишлаб келаётган Алхожи Абубакар Тафава Балева янги ҳукумат тузди.

Шу йил 1 октябрда Нигерия мустақилликка эришишда биринчи жиддий қадам қўяди, яъни мустақил сиёсий давлат деб эълон қилинади. Бу, мамлакат халқи моддий ва маданий турмушини яхшилашда катта роль ўйнайди.

Негр халқининг атоқли арбоби, тинчлик учун толмас курашчи доктор У. Дюбуа африкаликларга ёзган хатида шундай маслаҳат беради: «Қулай шартга рози бўлмагунларича ғарб давлатларига бойкот эълон қилиш, улар тавсия этаётган машина ва ускуналарни сотиб олишдан бош тортиш керак. Европа ва Америка ўз товарлари учун сўраётган баҳога Африка рози бўлмаслиги керак, ғарб Африка талабига кўнишга мажбур бўлади,— кўнмаса синади.

Африка тараққиётнинг капиталистик эмас, социалистик йўлини танлаб олмоғи лозим. Бу, мутлақо ақлга мувофиқ ишдир. Негаки, Африка экономикаси учун хусусий капиталистик эмас, балки жамоатчилик, ижтимоий характер хосдир. Яна шунинг учунки, Совет Иттифоқи ва Хитой иқтисодий жиҳатдан қолоқ мамлакатларга улар учун керакли ишлаб чиқариш воситаларини ғарб талаб қилаётганига қараганда анча арзон баҳода етказиб бермоқда».

Биз совет кишилари мустамлака қуллигидан озод бўлиш учун курашаётган халқларнинг миллий озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлаймиз. Шунинг учун ҳам Нигерия халқига ҳам бу олижаноб курашда хайрихоҳлик билдирамиз ва муваффақиятлар тилаймиз.

Анатолий БЛОК.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/IV да **Оққуш кўли**, 17/IV да **Марварид қидирувчилар.** СССР халқ артисти **Саодат Қобулова** ва Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Асад Азимов** қатнашади.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/IV да **Тоға-жиянлар,** 17/IV да кундуз **Гамлет.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IV да **Оқ нилуфар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Ўзбек цирк артистларининг гастроллари.** Кеч соат 8 да бошланади. Якшанба куни **3 марта** томоша кўрсатилади.

КИНО

Шўх қайрилишлар (кенг экранли бадиий фильм) — «ВАТАН» (эрталаб соат 11, кеч 7 ва 10 яримда), «МИР» (кундуз 12, 2, 4 ва кеч 6 да), «ФЕСТИВАЛЬ» (кеч 8-20 минут ва 10 да).

Хўрланганлар — «ВАТАН» (1 ва 2-серия кундуз соат 3 да, 2-серия кеч 9 ва 11 да).

Чевар Марья — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН» (кеч 5 ва 8 яримда), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 11 ва кундуз 3 да), «СПУТНИК» (эрталаб 11 ва кеч 5 да).

Денгизчи соҳилга тушади — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 5, 7 ва 9 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 4 ва кеч 10 да).

Яшил арава — «СПУТНИК» (2-залда), «ИСКРА» (1 ва 2-залда кундуз ва кечқурун, 3-залда кеч соат 5 дан), «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб 11-45 минут, кундуз 3-15 минут, кеч 6-45 минут ва 10 да).

Ленин 1918 йилда — «МИР» (эрталаб соат 10 да).

Эгизаклар қилмиши — «СПУТНИК» (кундуз соат 1, 3, кеч 7 ва 9 да).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

16 апрелда

КАТТА КОНЦЕРТ

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артисти **Маҳмуджон Ғафуров,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Фароғат Раҳматова, Эътибор Жалилова, Тамара Назарова, Абдуғафур Абдураҳмонов,** VI Жаҳон фестивали лауреатлари **Ҳасан Султонов, Гулсара Ёқубова, Марям Отажонова, Мунаввар Давлатова,** солистлардан **Адиба Мирзаева, Ҳадия Юсупова, Сора Шукурова, Райҳон Тўраева, Суръат Пўлатов** ва бошқалар қатнашади

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ УЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

17 апрелда кечқурун

В. И. Ленин туғилган куннинг 90 йиллигига бағишланган спектакль

Кураш йиллари

3 бўлимли адабий-драматик композиция.

Композиция автори ва режиссёри — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Амин Турдиев,** рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **Ҳамидулла Икромов.**

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Редакциямизнинг АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими, Маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 29040, 50. Секретариат — 34808, 115. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 05156. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. А-1575.